

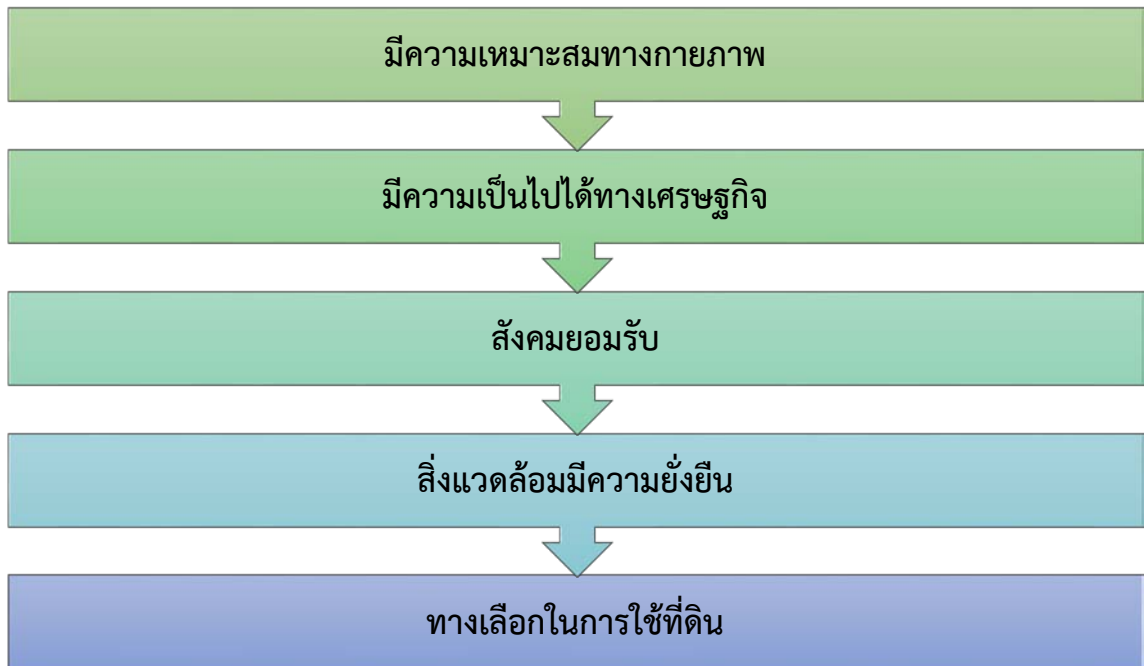

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-5
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-8
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-12
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-4
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-3
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลขึ้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.3 เขตการใช้ที่ดิน	6-3
6.4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-9
6.5 การจัดการความต้องการส่วนต่าง	6-10
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-6

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2532-2563	2-6
2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	2-9
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563	2-12
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563	2-13
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563	2-15
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563	2-17
3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	3-1
3-2 หน่วยแผนที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	3-6
3-3 สมบัติที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	3-7
3-4 การชะล้างพังทลายของดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	3-12
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	5-4
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	6-4
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-7
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-10

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1	2-2
2-2	2-3
2-3	2-4
2-4	2-7
2-5	2-8
2-6	2-11
2-7	2-13
2-8	2-18
3-1	3-2
3-2	3-3
3-3	3-10
3-4	3-11
3-5	3-14
4-1	4-3
4-2	4-5
4-3	4-6
6-1	6-5
6-2	6-10
7-1	7-5

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลยุโป อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณลัดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วยชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบเขตการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปราภฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษา ดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการ เกษตรกรรม

1.5.9 “การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการ ปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ ประโยชน์ และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณธรรมชาติหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม

1.5.10 “ความอุดมสมบูรณ์ของดิน” หมายความว่า ความสามารถของดินในการให้ธาตุอาหารที่ จำเป็นเพื่อการเจริญเติบโตของพืช กล่าวคือเมื่อธาตุอาหารในดินที่อยู่ในรูปที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้มีปริมาณที่พอเหมาะและสมดุล จะช่วยให้พืชมีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่ดี

1.6 คำสำคัญ

“ดิน น้ำ สมบูรณ์ เกษตรกรรมยั่งยืน”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมือง มีเนื้อที่ 33.77 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 21,100 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังภาพที่ 2-1

ทิศเหนือ	ติดต่อ ตำบลตาเซะ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ทิศใต้	ติดต่อ ตำบลท่าสาป และตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง และตำบลเกาะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ ตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

มีถนนทางหลวงแผ่นดิน สาย 418 ตัดผ่านในพื้นที่ ถนนลาดยางสายลำใหม่-ยุโป-เมืองยะลา ถนนลาดยางสายยุโป-ท่าสาป-เมืองยะลา ถนน คสล. และทางรถไฟตัดผ่านในพื้นที่ (เทศบาลตำบลยุโป, ม.ป.ป.)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านยุโป
- หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งเหรียง
- หมู่ที่ 3 บ้านบาโต
- หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งยามู
- หมู่ที่ 5 บ้านคลองทราย
- หมู่ที่ 6 บ้านบ่อเจ็ดลูก

(เทศบาลตำบลยุโป, ม.ป.ป.)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

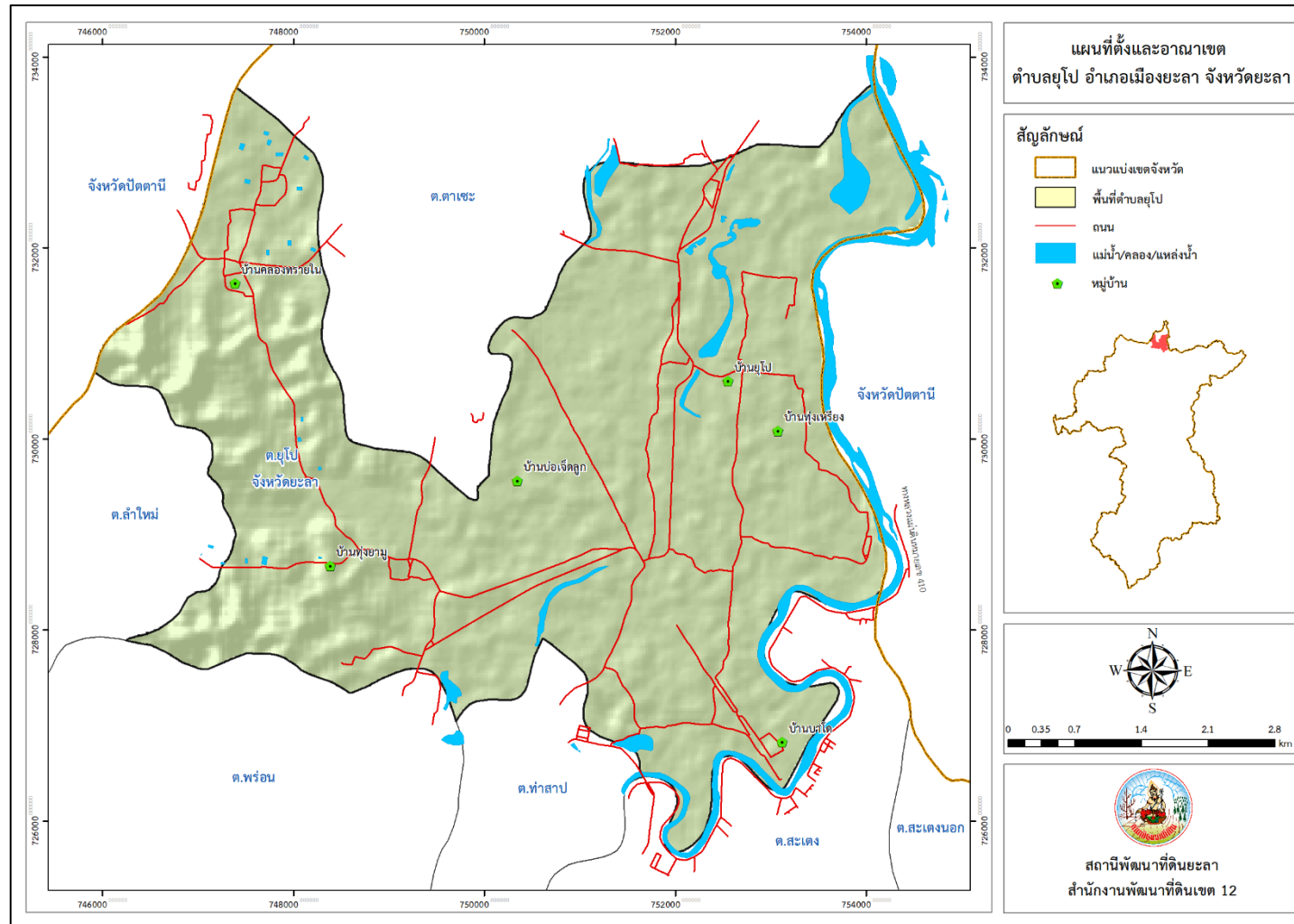
ในอดีตตำบลยุโปมีราษฎรที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ประมาณ 50 ครัวเรือน มีต้นไม้ชนิดหนึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ต้นดูโป” เป็นภาษามลายูท้องถิ่น ซึ่งมีเป็นจำนวนมากจึงเรียกชื่อบ้านดูโปกันเรื่อยมา ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธเข้ามาอาศัยมากขึ้น และเรียก “บ้านดูโป” เพี้ยนตามสำเนียงใหม่ว่า “บ้านยุโป” หรือตำบลยุโป ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ต้นมะไฟ” (ไทยตำบล, ม.ป.ป.)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของตำบลยุโปเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นที่ราบ และที่ราบลุ่ม มีเนิน ภูเขาดินขนาดย่อม และมีแหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำปัตตานี คลอง และบึง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ ดังภาพที่ 2-1 ถึงภาพที่ 2-3

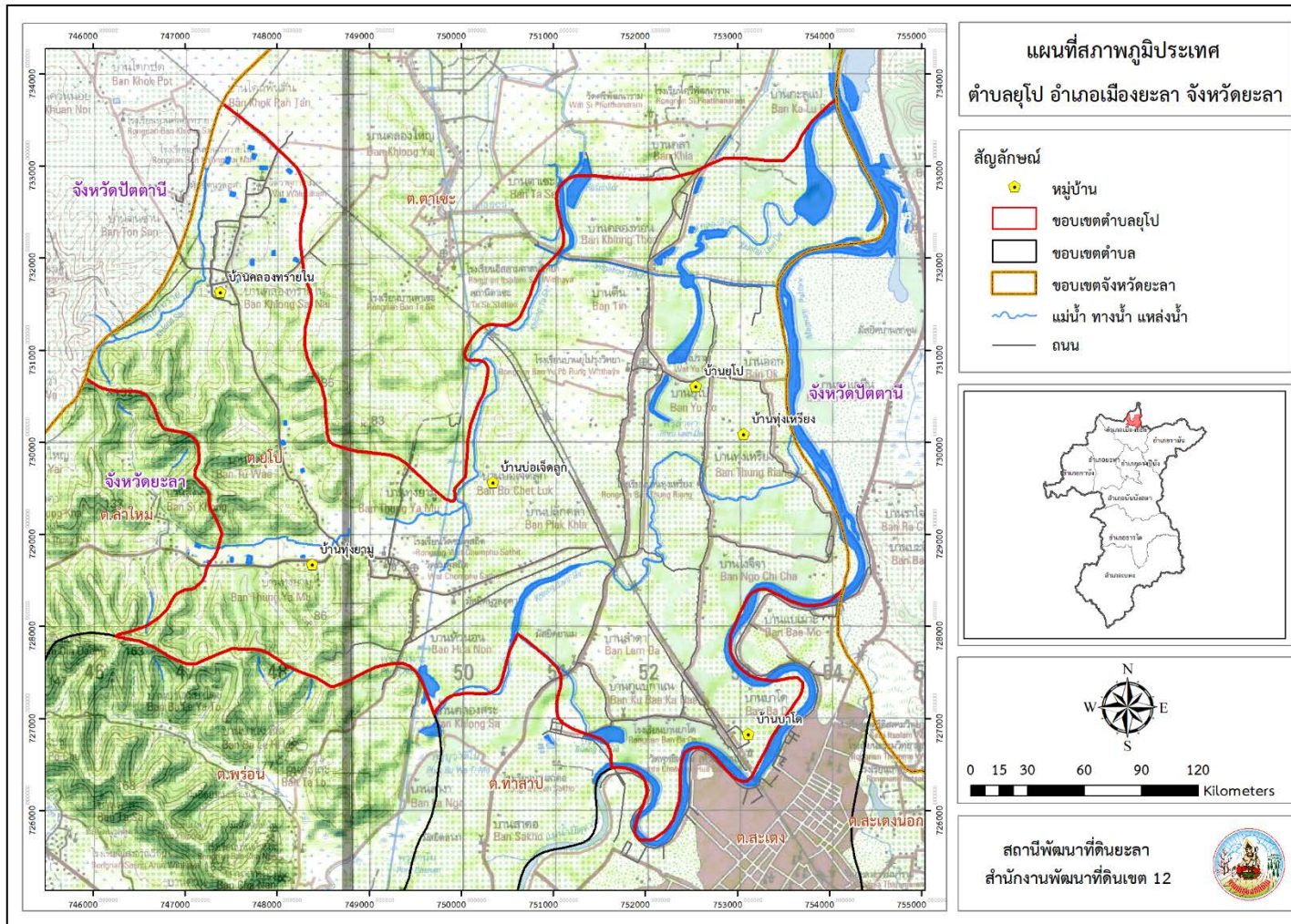
แผนการใช้ที่ดินตำบลลุมพินี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

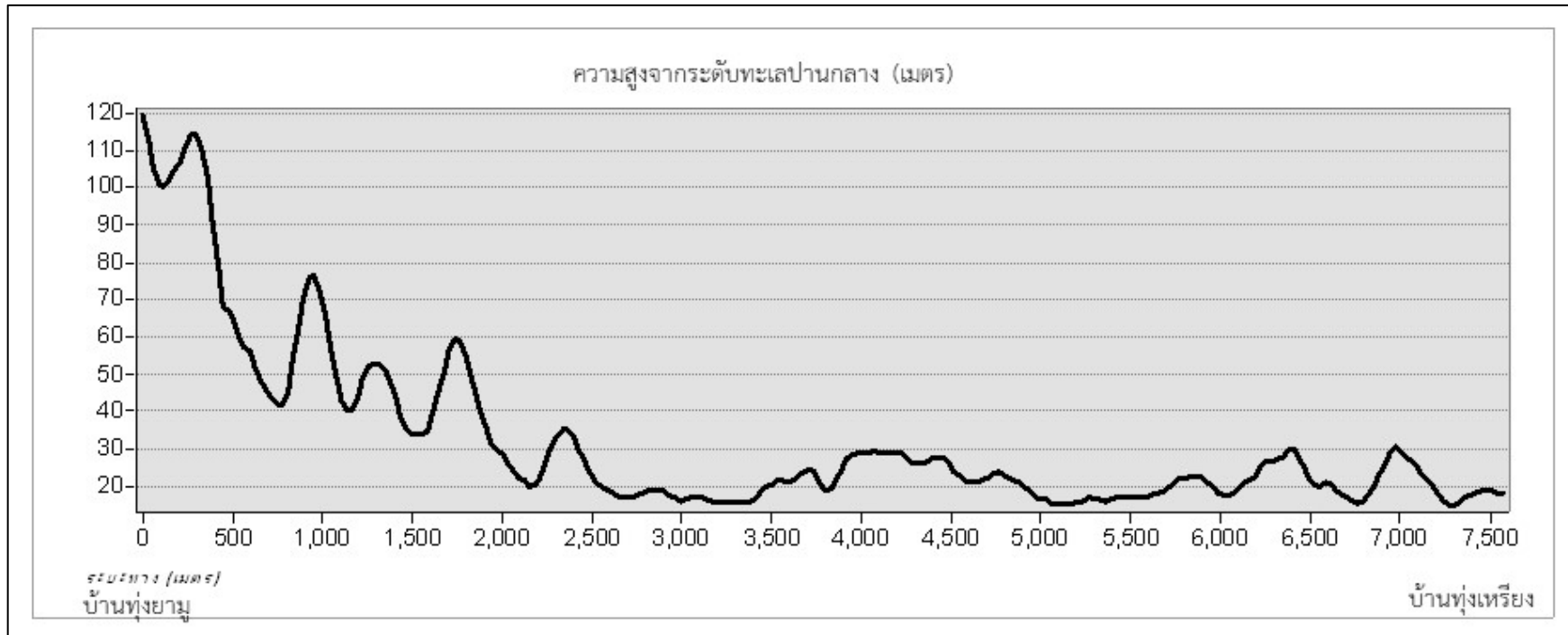
ภาพที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลลุมพินี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-2 สภาพภูมิประเทศตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-3 ชั้นความสูงตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดยะลา มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดยะลาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาว จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้ภาคต่าง ๆ ทางตอนบนของประเทศตั้งแต่ภาคกลางขึ้นไปมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไป แต่ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปรวมถึงจังหวัดยะลาก็มีฝนตกชุกเพราะลมมรสุมนี้พัดผ่านอ่าวไทยจึงพาเอาไอน้ำไปตกเป็นฝนทั่วไป อากาศจึงไม่หนาวเย็นดังเช่นภาคอื่นๆ ที่อยู่ตอนบนของประเทศ แต่อาจมีอากาศเย็นบ้างเป็นครั้งคราวลมมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านมหาสมุทรอินเดียจึงพัดพาเอาไอน้ำและความชื้นมาสู่ประเทศไทย แต่เนื่องจากเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกกั้นกระแสลมไว้ ทำให้ภาคใต้ฝั่งตะวันออกและจังหวัดยะลามีฝนตกน้อยกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นด้านรับลม

2.5.2 ฤดูกาล

จังหวัดยะลาตั้งอยู่ในเขตมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน และฤดูร้อน ดังนี้

1) ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม อีกช่วงหนึ่งก็คือ ช่วงที่ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากอ่าวไทยเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกอีกในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

2) ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เนื่องจากได้รับลมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนที่พัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้อากาศโดยทั่วไปร้อนและชื้น

2.5.3 อุณหภูมิ

จังหวัดยะลาอยู่เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนทั่วไปทุกอำเภอ อยู่ใกล้ทะเล ทำให้ฤดูร้อนมีอากาศไม่ร้อนมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.5 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนพฤษภาคม

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดยะลามีปริมาณฝนเฉลี่ย 2,422.3.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 178 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนธันวาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 170.3 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 20 วัน และจากข้อมูลเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลยุโปมีปริมาณน้ำฝน 2,000 – 2,100 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 13 ปี (ปี 2549-2562) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

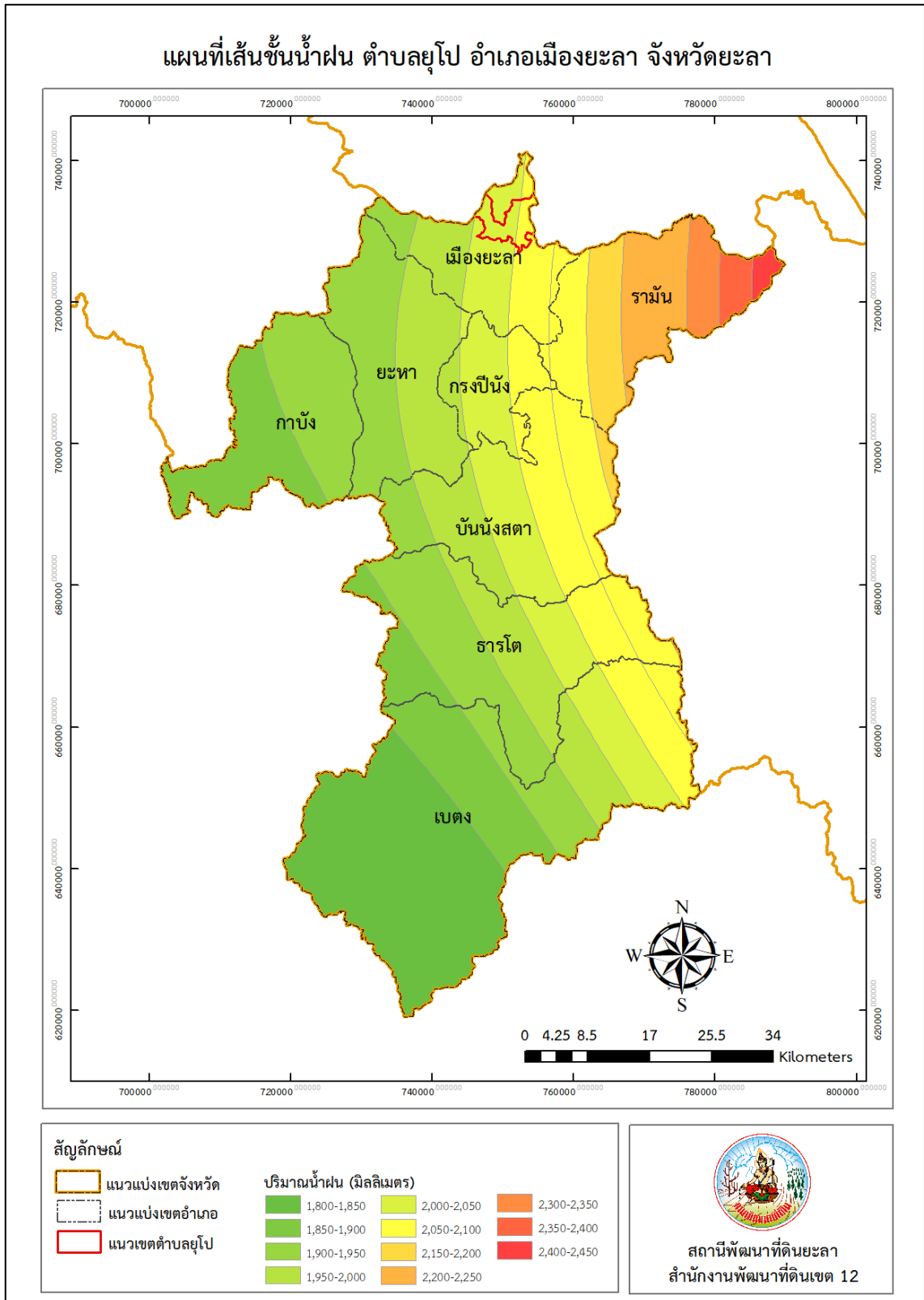
ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมกราคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ (ตารางที่ 2-1 และภาพที่ 2-4 ถึง ภาพที่ 2-5)

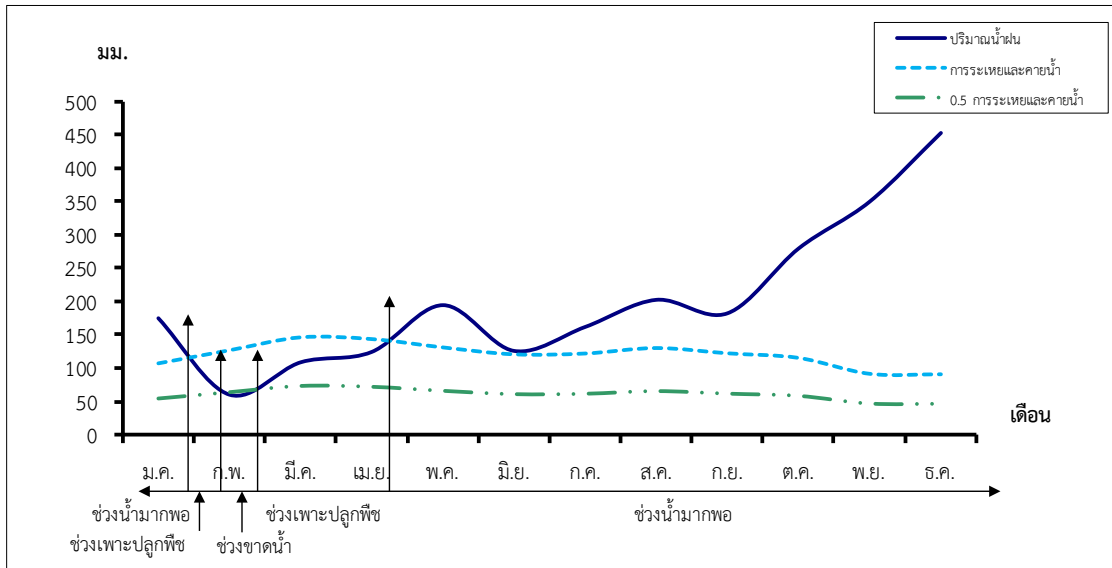
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ปี 2549-2562

เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	การระเหยและ การคายน้ำ อ้างอิง(มม.)	ปริมาณฝน ใช้การ (มม.)
ม.ค.	22.5	31.0	25.9	83.0	175.3	12.8	107.0	126.1
ก.พ.	22.3	32.9	26.7	78.0	60.5	5.9	126.3	54.6
มี.ค.	22.9	34.5	27.5	78.0	109.1	9.3	145.4	90.1
เม.ย.	23.8	35.2	28.2	78.0	124.7	9.9	142.8	99.8
พ.ค.	24.3	34.8	28.2	80.0	194.9	16.2	130.5	134.1
มิ.ย.	24.1	34.2	28.0	80.0	126.2	13.4	120.3	100.7
ก.ค.	23.9	33.8	27.6	80.0	162.2	14.3	121.5	120.1
ส.ค.	23.7	34.0	27.5	80.0	202.9	15.8	129.6	137.0
ก.ย.	23.7	33.3	27.2	81.0	182.7	17.1	121.8	129.3
ต.ค.	23.6	32.8	26.9	84.0	280.0	21.8	115.0	153.0
พ.ย.	23.5	31.2	26.3	87.0	350.4	21.6	91.5	160.0
ธ.ค.	23.1	30.4	25.8	87.0	453.4	20.1	90.8	170.3
เฉลี่ย	23.5	33.2	27.2	81.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,422.3	178.2	1,442.5	1,475.1

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

ภาพที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,614 ไร่ หรือร้อยละ 7.65 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 16,627 ไร่ หรือร้อยละ 78.80 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 953 ไร่ หรือร้อยละ 4.52 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
 - 2.2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 13,000 ไร่ หรือร้อยละ 61.61 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
 - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,656 ไร่ หรือร้อยละ 12.59 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม
 - 2.4) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,517 ไร่ หรือร้อยละ 7.19 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,342 ไร่ หรือร้อยละ 6.36 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา (ตารางที่ 2-2 และภาพที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	16,627	78.80
A100	นาร้าง	397	1.88
A101	นาข้าว	556	2.64
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	12	0.06
A301	ไม้ยืนต้นผสม	11	0.05
A302	ยางพารา	12,764	60.49
A303	ปาล์มน้ำมัน	213	1.01
A401	ไม้ผลผสม	2,656	12.59
A703	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก	3	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15	0.07
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,517	7.19
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	600	2.84
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	565	2.68
M201	พื้นที่ลุ่ม	218	1.03
M405	พื้นที่ถม	134	0.64
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,614	7.65
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	4	0.02
U201	หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ	1,221	5.79
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ/ไม้ผลผสม	1	0.00
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	22	0.10
U405	ถนน	273	1.29
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	82	0.39
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	3	0.01
U605	สถานีบริการน้ำมัน	8	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,342	6.36
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	998	4.73
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	68	0.32
W201	อ่างเก็บน้ำ	256	1.21

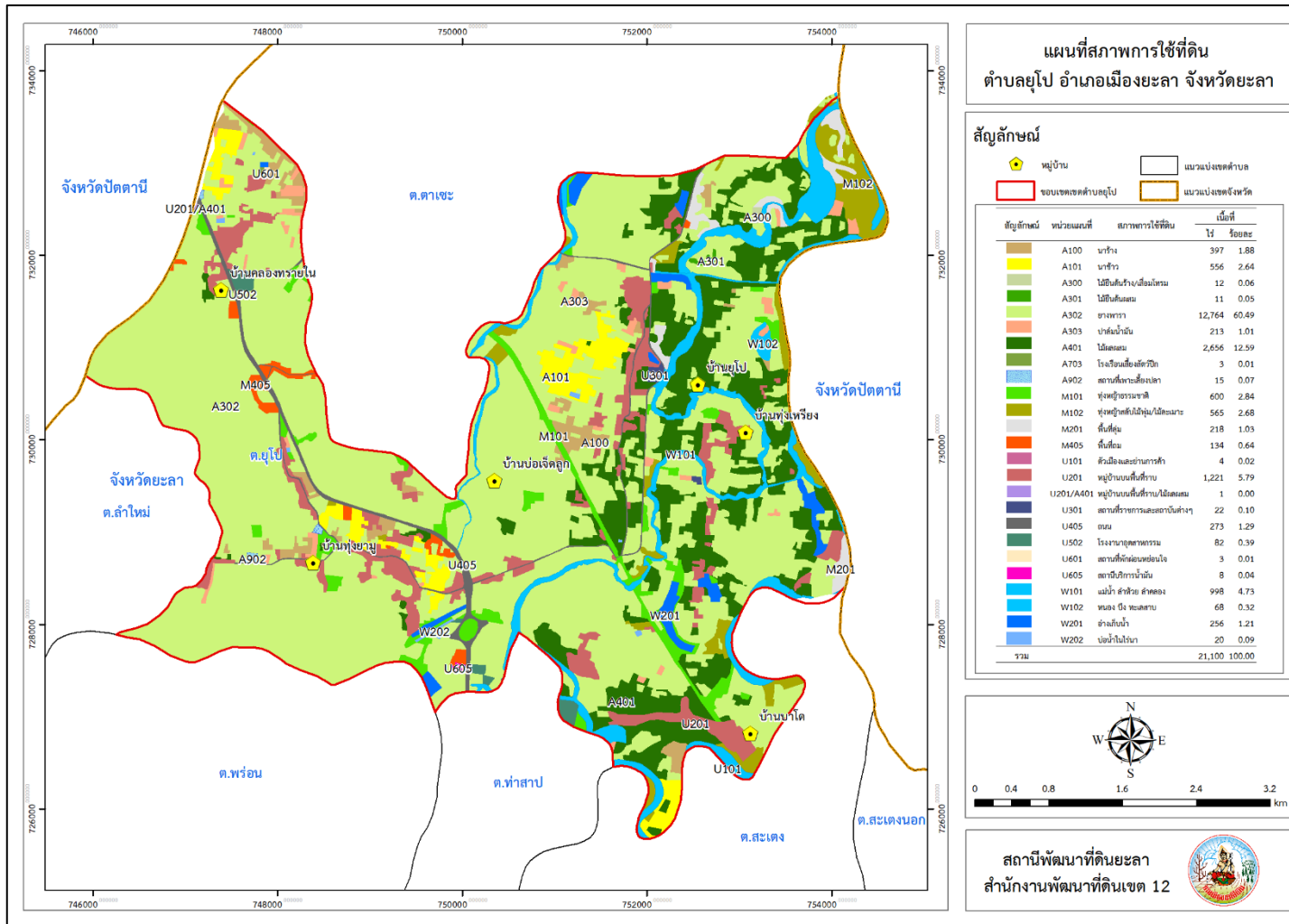
แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W202	บ่อน้ำในไร่นา	20	0.09
รวม		21,100	100.00

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, กรมพัฒนาที่ดิน. 2561

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรและบ้านของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลยุโป มีประชากรรวม 7,006 คน แยกเป็นชาย 3,367 คน เป็นหญิง 3,639 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 207.46 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,745 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 868 ครัวเรือน หรือร้อยละ 49.74 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 877 ครัวเรือน หรือร้อยละ 50.26 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และภาพที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลยุโป	1,745	3,367	3,639	7,006
หมู่ที่ 1 บ้านยุโป	383	573	699	1,272
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งเหียง	385	822	846	1,668
หมู่ที่ 3 บาโด	289	668	734	1,402
หมู่ที่ 4 ทุ่งยามู	295	451	459	910
หมู่ที่ 5 คลองทราย	185	262	293	555
หมู่ที่ 6 บ่อเจ็ดลูก	210	591	608	1,199

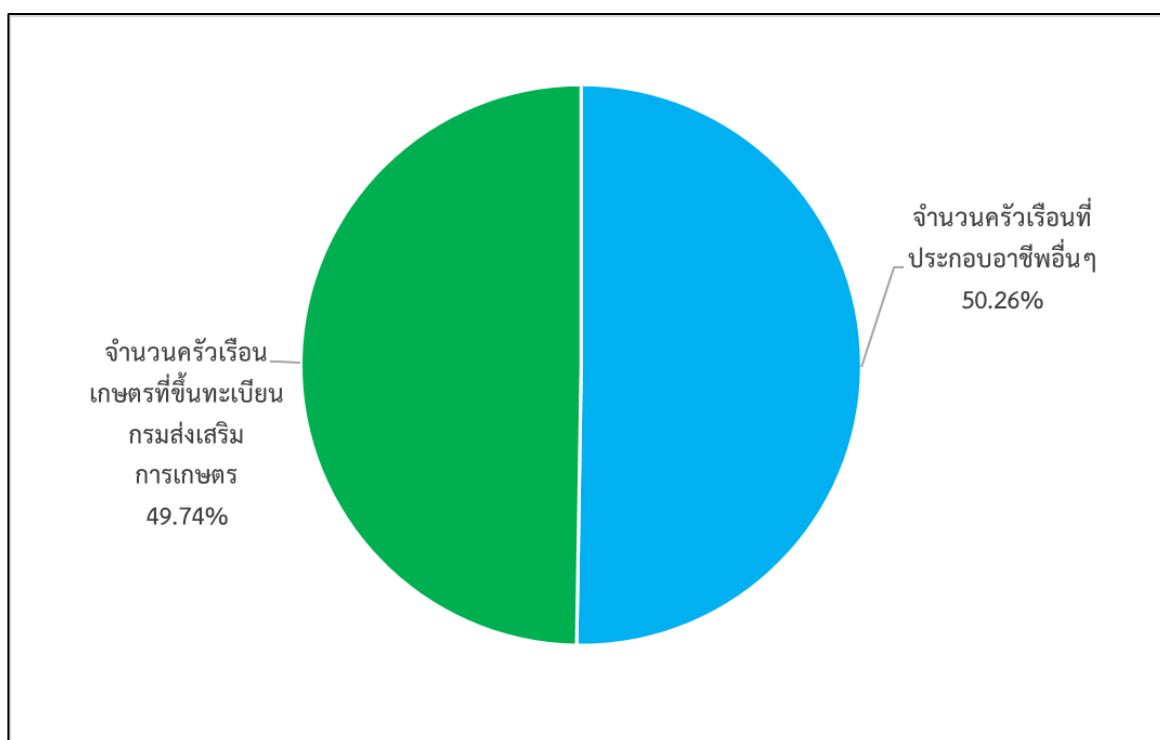
ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,745	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	868	49.74
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	877	50.26

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2562)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

ภาพที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลยุโป ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง และการประกอบอาชีพ ตำบลยุโปแหล่งน้ำตามธรรมชาติ 3 แหล่ง ได้แก่ คลองลำดา บึงบาโต และแม่น้ำปัตตานี มีถนนที่เชื่อมติดต่อกับพื้นที่ตำบลใกล้เคียง เช่น ถนนลาดยางสายตำบลลำใหม่-ตำบลยุโป-เข้าสู่อำเภอเมือง ถนนสายบ้านยุโป-บ้านท่าสาป-เข้าสู่อำเภอเมือง และปัจจุบันตำบลยุโปมีถนนสี่เลนของกรมทางหลวงแผ่นดิน สาย 418 ตัดผ่านในพื้นที่หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการเดินทางคมนาคมมากขึ้น มีสถานีรถไฟและทางรถไฟตัดผ่านพื้นที่ แต่ปัจจุบันสถานีรถไฟได้ปิดทำการแล้ว สำหรับข้อมูลไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลยุโปมีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้านแต่ไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือน และมีลักษณะการต่อพ่วงไฟฟ้าหลายครัวเรือน สำหรับไฟฟ้าสาธารณะยังไม่ครอบคลุมทุกเส้นทางคมนาคม ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลยุโปมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน เป็นประเภทประปาบาดาล แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นดังนี้ 1) พรุจือเนาะ หมู่ที่ 6 บ้านบ่อเจ็ดลูก พื้นที่ประมาณ 35 ไร่ กรมพัฒนาที่ดิน สร้างปี พ.ศ. 2545 2) พรุกง หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งเหรียญ พื้นที่ประมาณ 80 ไร่ ร.พ.ช. 3) ทำนบปลาบ้านคลองทราย หมู่ที่ 5 บ้านคลองทราย พื้นที่ประมาณ 1.54 ไร่ กรมชลประทาน สร้างปี พ.ศ. 2546 4) ฝายน้ำล้น หมู่ที่ 6 บ้านบ่อเจ็ดลูก พื้นที่ประมาณ 10 ไร่ และ 5) สระเฉลิมพระเกียรติ หมู่ที่ 1 บ้านยุโป พื้นที่ประมาณ 15 ไร่ กรมพัฒนาที่ดิน สร้างปี พ.ศ. 2542

4) สถาบันการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 6 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่ง สำนักงานเทศบาลตำบล 1 แห่ง มีวัด 3 แห่ง มัสยิด 7 แห่ง หน่วยงานรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน 3 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2564

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
แม่น้ำปัตตานี	1
คลองลำตา	1
บึงบาโต	1
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	6
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
สำนักงานเทศบาลตำบล	1
วัด	3
มัสยิด	7
หน่วยรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน	3

ที่มา: เทศบาลตำบลยุโป (ม.ป.ป.)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลยุโป มีจำนวน 6 ราย (กรมพัฒนาที่ดิน, 2564) ดังนี้

1. นายกิตติพิศ	เพ็ชรภักดี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
2. นายดอระฮะ	ลาเต๊ะ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
3. นายพินัย	แก้วจันทร์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
4. นายแวลี	อาเล็ม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
5. นายไหว	ปานแสงทอง	หมอดินอาสาประจำตำบล
6. นายอืดือเร๊ะ	ฮารี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลยุโป จำนวน 4,114 คน มีจำนวนพื้นที่ทั้งสิ้น 21,100 ไร่ คิดเป็นการถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 5.13 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลยุโป ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน ยางพารา สวนผลไม้ (ทุเรียน ลองกอง มังคุด เงาะ) ทำนาข้าว ทำไร่ (ข้าวโพด) เลี้ยงสัตว์ (ปลา วัว แพะ สุกร ฝั่ม) และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านบางส่วนรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร (ส้มแขกกวน) กลุ่มหัตถกรรมงานประดิษฐ์ กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์ กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มแม่บ้านทำขนม กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเลี้ยงแพะพื้นเมือง กลุ่มเพาะเห็ด เป็นต้น

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลยุโป เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา สวนไม้ผล ไร่ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพต่างๆ ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำในพื้นที่เทศบาลตำบลยุโป มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง คือ แม่น้ำปัตตานี คลองลำตา และบึงบาโด ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก และมีแหล่งน้ำที่หน่วยงานสร้างขึ้น ได้แก่ แหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน และกรมชลประทาน

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

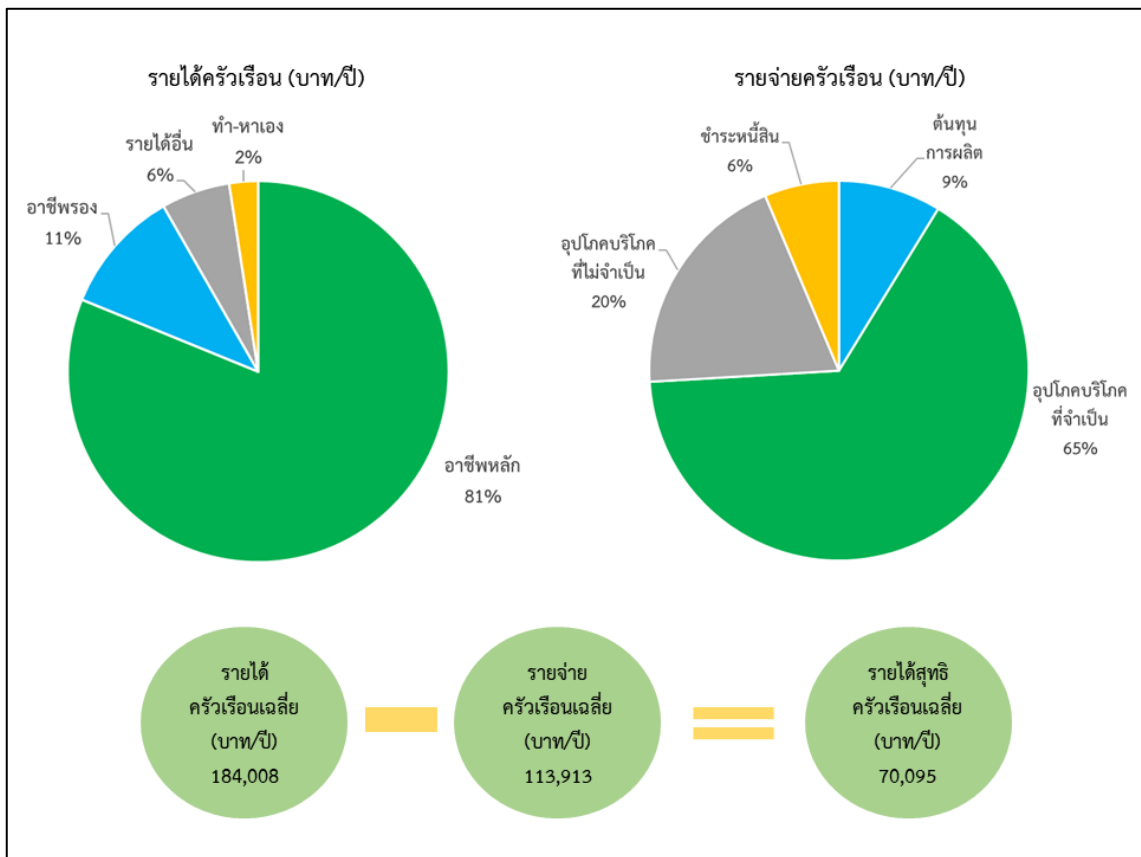
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 184,008 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 61,634 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 113,913 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 38,155 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 70,095 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 23,479 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และภาพที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
หมู่ที่ 1 บ้านยุโป	178,158	9,050	15,649	4,452	207,308	71,020	119,429	40,914
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งเหรียง	152,751	19,358	7,303	1,519	180,931	51,421	178,897	50,843
หมู่ที่ 3 บ้านบาโด	214,497	21,962	3,200	5,437	245,095	80,975	69,679	23,021
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งยามู	86,805	22,989	15,950	4,463	130,207	52,461	91,112	36,709
หมู่ที่ 5 บ้านคลองทราย	119,554	20,034	12,019	6,495	158,102	54,928	103,135	35,831
หมู่ที่ 6 บ้านบ่อเจ็ดลูก	102,423	27,830	12,106	6,676	149,035	52,162	98,820	34,587
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	149,357	19,417	10,731	4,503	184,008	61,634	113,913	38,155

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

ภาพที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้ (ตำบลยุโป ไม่มีพื้นที่ป่าไม้)

- 3.1.1 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) ดังรายละเอียดในภาพที่ 3-1
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 266 ไร่
 - ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,632 ไร่
 - ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 2,513 ไร่
 - ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 16,408 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำปัตตานี คลองลำตา บึงบาโด
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ พรุจือเนาะ พรุกง ทำนบปลาบ้านคลองทราย ฝ่ายน้ำล้นสระเฉลิมพระเกียรติ บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน 16 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

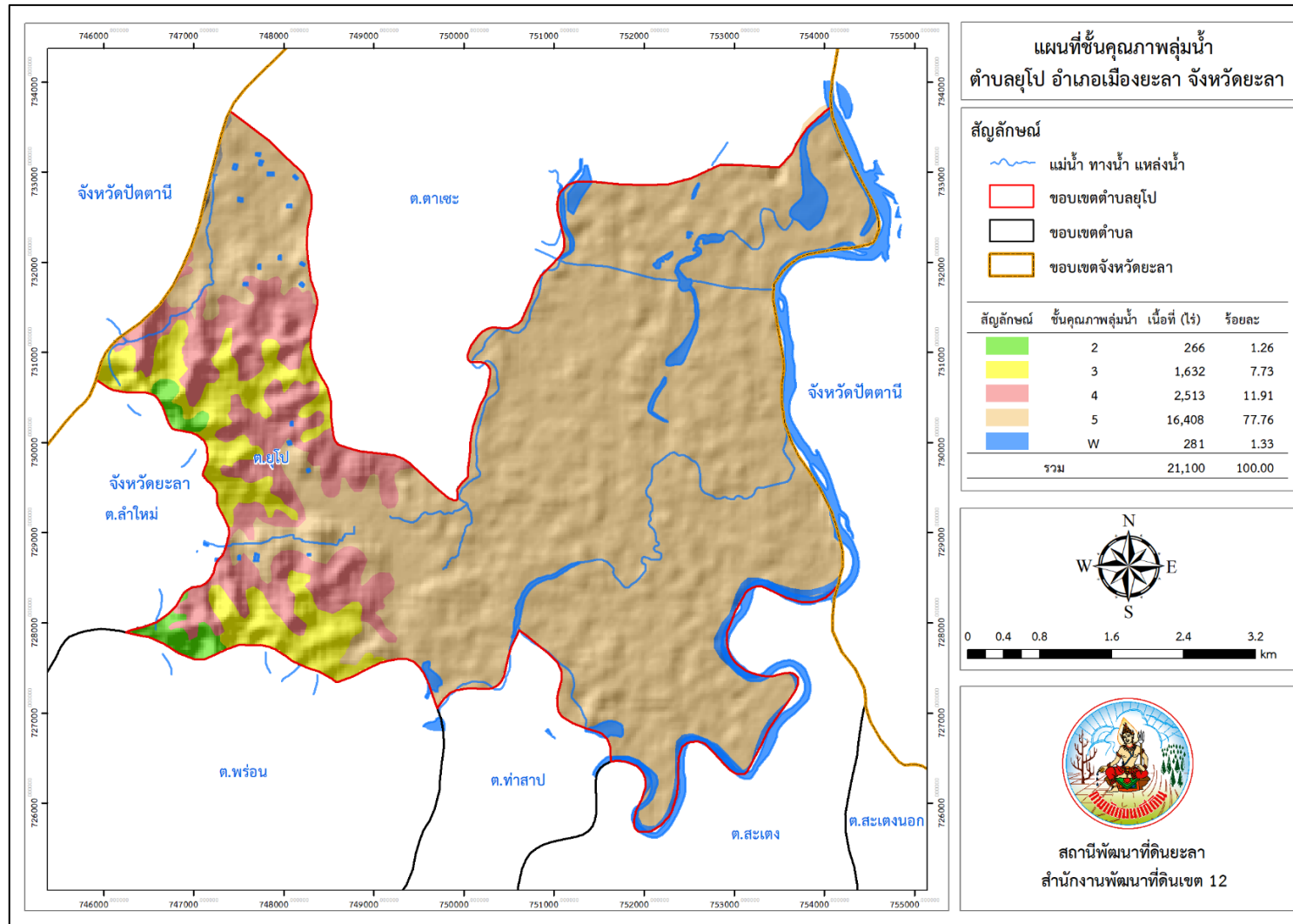
ในปัจจุบัน ตำบลยุโปมีบ่อบาดาลในพื้นที่ จำนวน 5 บ่อ (บ่อที่มีข้อมูลสมบูรณ์) เป็นบ่อประเภท บ่ออุบโภาค-บริโภาค ไม่มีบ่อบาดาลประเภทบ่อเกษตร สภาพน้ำเป็นน้ำจืด สามารถใช้น้ำได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และภาพที่ 3-2

ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (เมตร)
	E	N			
1	747550	730350	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	27.00
2	749271	728343	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	75.00
3	749650	728125	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	37.50
4	751456	727856	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	75.00
5	752500	727125	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	37.50

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

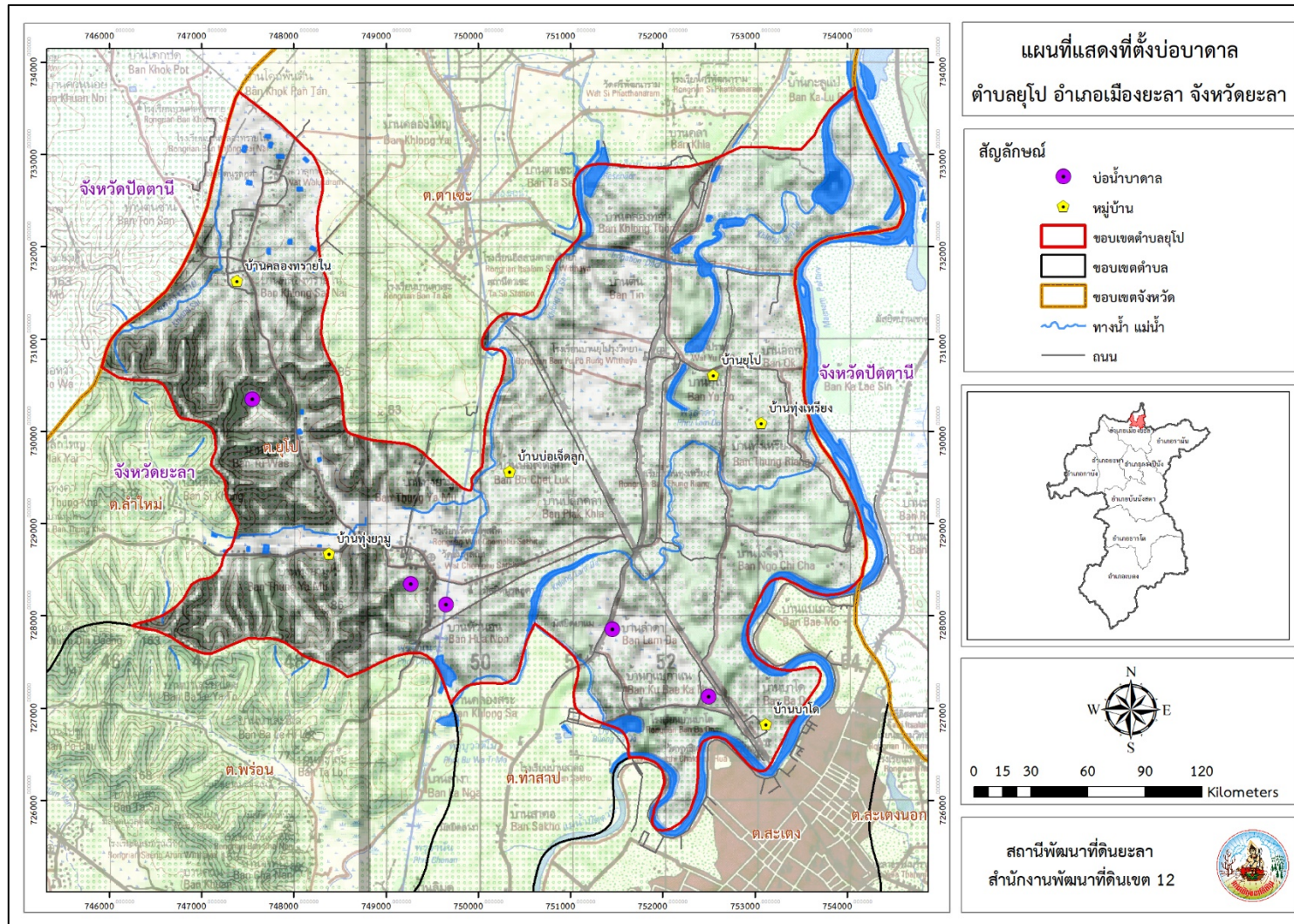
ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

ภาพที่ 3-1 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

แผนการใช้ที่ดินตำบลบุปผา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 3-2 ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลบุปผา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ประกอบด้วย

- 1) ชุดดินบางนรา (Ba) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำเร็ว คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA : ชุดดินบางนรา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,540 ไร่ หรือร้อยละ 12.04 ของพื้นที่ตำบล
- 2) ชุดดินสายบุรี (Bu) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA : ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,435 ไร่ หรือร้อยละ 21.02 ของพื้นที่ตำบล
- 3) ชุดดินคองหงส์ (Kh) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Kh-slB : ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล
- 4) ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียด (Lam-fsi) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Lam-fsi-silA : ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,560 ไร่ หรือร้อยละ 12.13 ของพื้นที่ตำบล
- 5) ชุดดินลำแก่น (Lam) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Lam-fsi : ชุดดินลำแก่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,390 ไร่ หรือร้อยละ 6.59 ของพื้นที่ตำบล
- 6) ชุดดินนาทอน (Ntn) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC : ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 171 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของพื้นที่ตำบล
- 7) ชุดพะโต๊ะ (Pto) สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Pto-slE : ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,191 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของพื้นที่ตำบล
- 8) ชุดดินรือเสาะ (Ro) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ro-silA : ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,430 ไร่ หรือร้อยละ 16.26 ของพื้นที่ตำบล
- 9) ชุดดินท่าแสะ (Te) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Te-slB : ชุดดินท่าแสะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,676 ไร่ หรือร้อยละ 7.94 ของพื้นที่ตำบล
- 10) ชุดดินยะลา (Ya) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 3,226 ไร่ หรือร้อยละ 15.29 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ya-gclC : ชุดดินยะลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,456 ไร่ หรือร้อยละ 11.64 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ya-gclD : ชุดดินยะลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 770 ไร่ หรือร้อยละ 3.65 ของพื้นที่ตำบล

11) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล

12) พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ 431 ไร่ หรือร้อยละ 2.04 ของพื้นที่ตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 ถึง 3-3 และภาพที่ 3-3

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Ba-clA	ชุดดินบางนรา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2%	2,540	12.04
Bu-silA	ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2%	4,435	21.02
Kh-slB	ชุดดินคอกหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5%	17	0.08
Lam-fsi-silA	ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2%	2,560	12.13
Lam-silA	ชุดดินลำแก่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2%	1,390	6.59
Ntn-clC	ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12%	171	0.81
Pto-slE	ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35%	1,191	5.64
Ro-silA	ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2%	3,430	16.26
Te-slB	ชุดดินท่าชะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5%	1,676	7.94
Ya-gclC	ชุดดินยะลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12%	2,456	11.64
Ya-gclD	ชุดดินยะลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20%	770	3.65
SC	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	33	0.16
W	แหล่งน้ำ	431	2.04
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		21,100	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-3 สมบัติดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	เนื้อดิน	pH	ความลึก (ซม.)	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC	อินทรีย์วัตถุ (%)	ฟอสฟอรัสที่ เป็นประโยชน์ (mg/kg)	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์ (mg/kg)	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Ba-clA	cl	5.5-6.5	>150	0-2	เลว	ต่ำ	ปานกลาง	8.07	26.56	2,540	12.04
Bu-silA	sil	4.5-6.0	>150	0-2	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	ปานกลาง	5.29	23.14	4,435	21.02
Kh-slB	sl	4.5-5.5	>150	2-5	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	4.22	41.59	17	0.08
Lam-fsi-silA	sil	4.5-6.0	>150	0-2	ดี	ปานกลาง	ปานกลาง	4.76	40.43	2,560	12.13
Lam-silA	sil	4.5-6.0	>150	0-2	ดี	ปานกลาง	ปานกลาง	8.96	24.45	1,390	6.59
Ntn-clC	cl	5.0-5.5	50-100	5-12	ดี	ต่ำ	สูง	6.62	30.56	171	0.81
Pto-slE	sl	5.0-6.5	50-100	20-35	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	10.40	33.61	1,191	5.64
Ro-silA	sil	4.5-6.0	>150	0-2	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	4.50	32.44	3,430	16.26
Te-slB	sl	5.0-5.5	>150	2-5	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	7.08	23.99	1,676	7.94
Ya-gclC	gcl	5.5-6.5	25-50	5-12	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	3.51	24.89	2,456	11.64
Ya-gclD	gcl	5.5-6.5	25-50	12-20	ดี	ต่ำ	ปานกลาง	3.43	23.88	770	3.65
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	0.16
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	431	2.04
รวม										21,100	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

คำอธิบายสมบัติดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

Text_{top} เนื้อดินบน

sl	ดินร่วนปนทราย (sandy loam)
sil	ดินร่วนปนทรายแป้ง (silt loam)
sicl	ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง (silty clay loam)
cl	ดินร่วนเหนียว (clay loam)
gsl	ดินร่วนปนทรายปนเศษหิน (gravelly sandy loam)
gcl	ดินร่วนเหนียวปนเศษหิน (gravelly clay loam)

Drainage การระบาย (ชั้นการระบายน้ำ)

swp	ระบายน้ำค่อนข้างเลว (somewhat poorly drained)
mw	ระบายน้ำดีปานกลาง (moderately well drained)
wd	ระบายน้ำดี (well drained)

BS_{top} ความอิ่มตัวเบสหรืออัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (base saturation หรือ base saturation percentage) ของดินบน (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 35
m	(medium) น้อยกว่า 35-75

CEC_{top} ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (cmol/kg soil)

l	(low) 3-10
m	(medium) 10-16

OM อินทรีย์วัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5

P₂O₅ อินทรีย์วัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l (low) น้อยกว่า 1.0

m (medium) 1.0-2.5

h (high) มากกว่า 2.5

Depth ความลึกของดิน (เซนติเมตร)

ตื้นมาก (very shallow) 0-25

ตื้น (shallow) 25-50

ลึกปานกลาง (moderately deep) 50-100

ลึกมาก (very deep) มากกว่า 150

Slope ความลาดชันของพื้นที่ (เปอร์เซ็นต์)

A 0-2 พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ

B 2-5 พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สภาพพื้นที่ลาดชันน้อยมาก

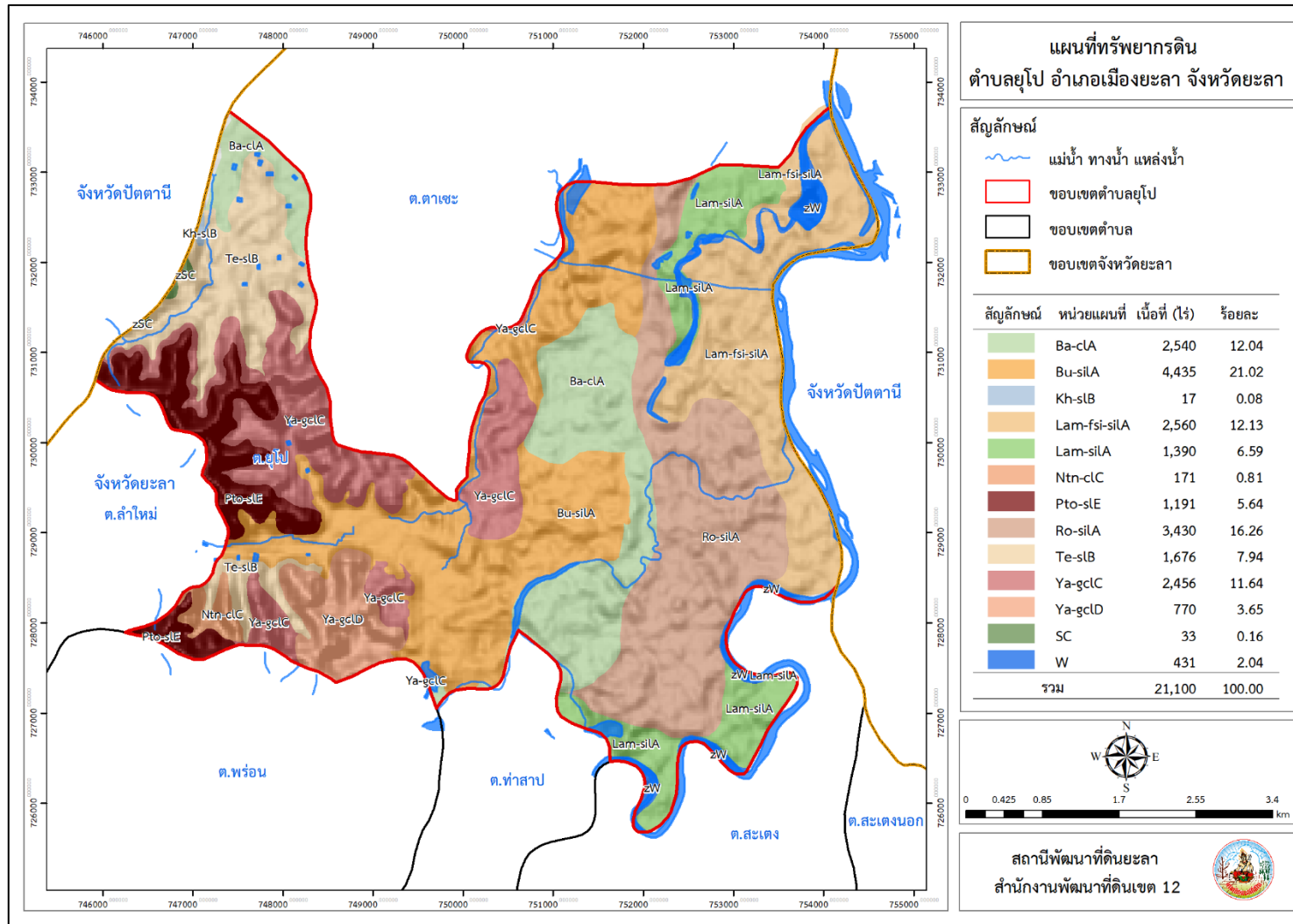
C 5-12 พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด สภาพพื้นที่ลาดชันเล็กน้อย

D 12-20 พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน สภาพพื้นที่ลาดชันปานกลาง

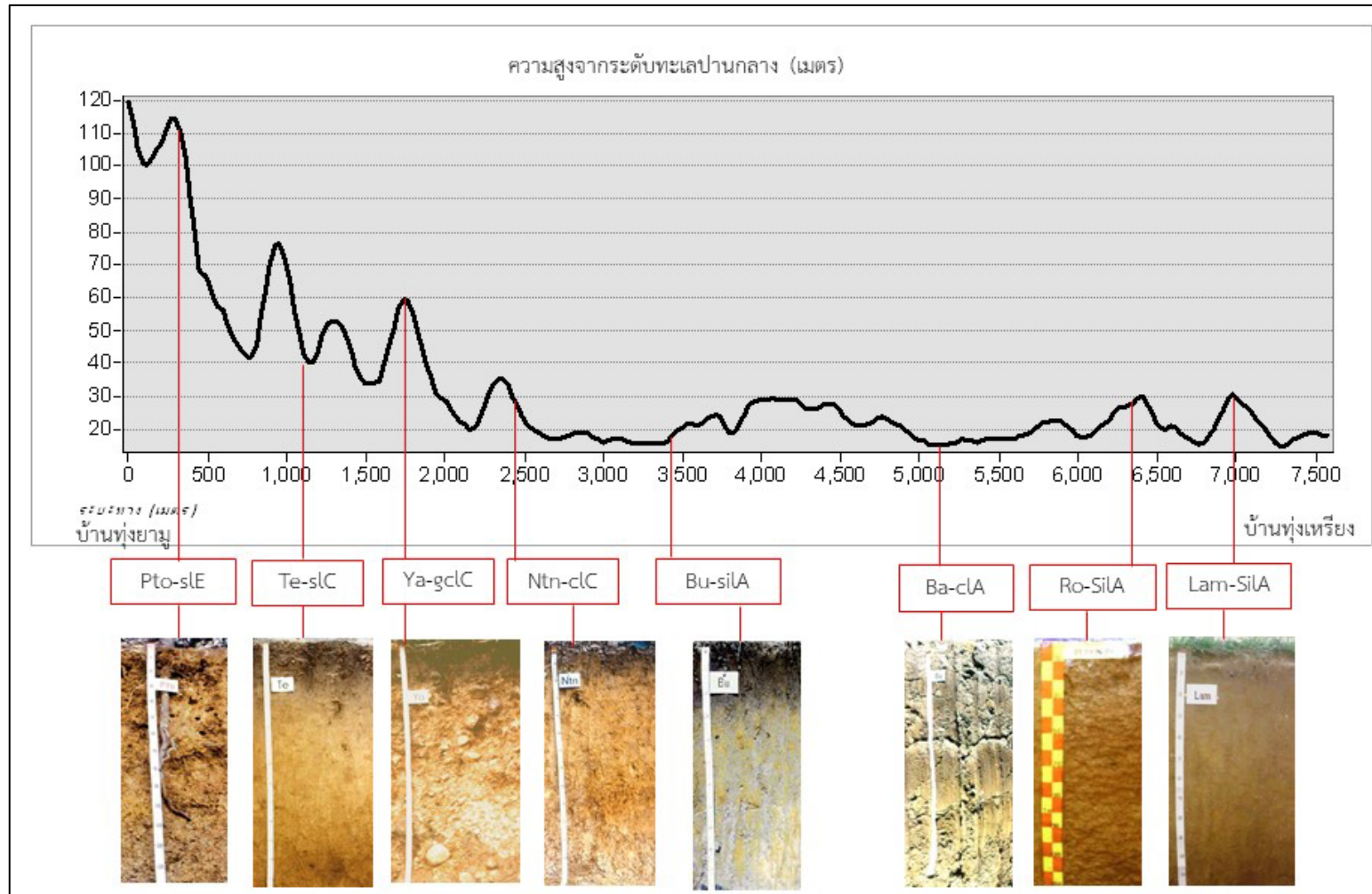
E 20-35 พื้นที่เนินเขา สภาพพื้นที่สูง

แผนการใช้ที่ดินตำบลลุโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 3-3 ทรัพยากรดินตำบลลุโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 3-4 ภูมิประเทศและชุดดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

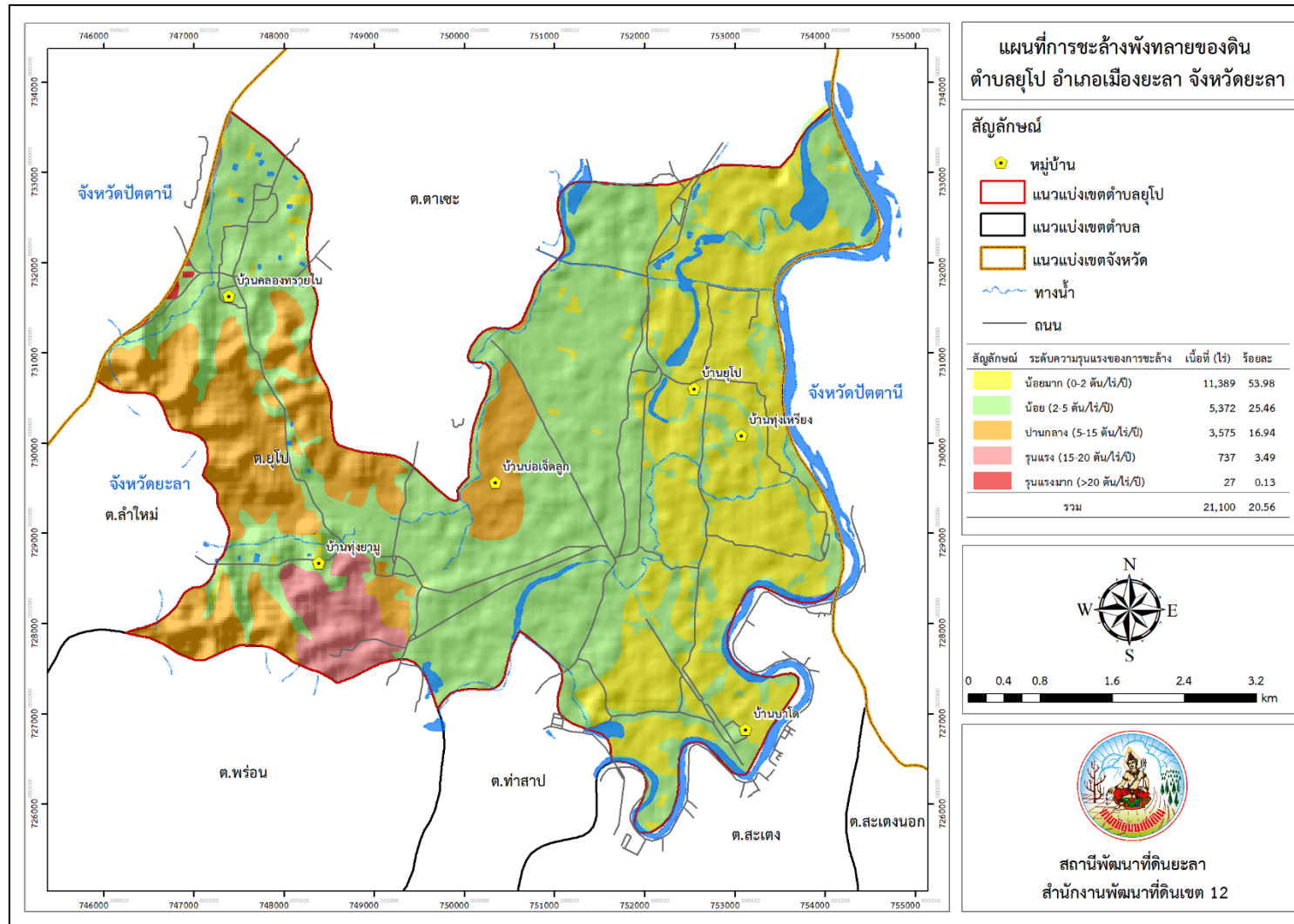
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 และภาพที่ 3-5

ตารางที่ 3-4 การชะล้างพังทลายของดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อยมาก (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	11,389	53.98
น้อย (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	5,372	25.46
ปานกลาง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	3,575	16.94
รุนแรง (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	737	3.49
รุนแรงมาก (>20 ตัน/ไร่/ปี)	27	0.13
รวม	21,100	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลลุ่มโป คือ

- 1) ปัญหาน้ำใช้ทางการเกษตร
- 2) ปัญหาเส้นทางลำเลียง
- 3) ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลอุโป มีความต้องการ 3 ประการ คือ ปัญหาน้ำใช้ทางการเกษตร ปัญหาเส้นทางลำเลียง และปัญหาเอกสารสิทธิ์สำหรับความต้องการในการแก้ไขปัญหานี้ ประกอบด้วย

1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลอุโป คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร การก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นาเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 14 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน จะมีทั้งที่นาข้าว ไม้ยืนต้น และพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ส่วนการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล การในพื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญ คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช ขาดการปลูกพืชคลุมดิน และขาดระบบการจัดสรรน้ำรวมถึงการซ่อมบำรุงแหล่งน้ำ

ข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำ

1.1.1) ก่อสร้างฝายน้ำล้น บริเวณสะพานที่เส้นทางหมายเลข 418 หมู่ที่ 1

1.1.2) ก่อสร้างคลองไส้ไก่จากบริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาจากทิศตะวันออกไปทางตะวันตกที่คลองตาเซะ หมู่ที่ 3

1.1.3) ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล จำนวน 5 จุด หมู่ที่ 5

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลอุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ปีงบประมาณ	จำนวนบ่อ
2553	1
2554	2
2556	2
2559	3
2561	6
2562	2
รวม	16

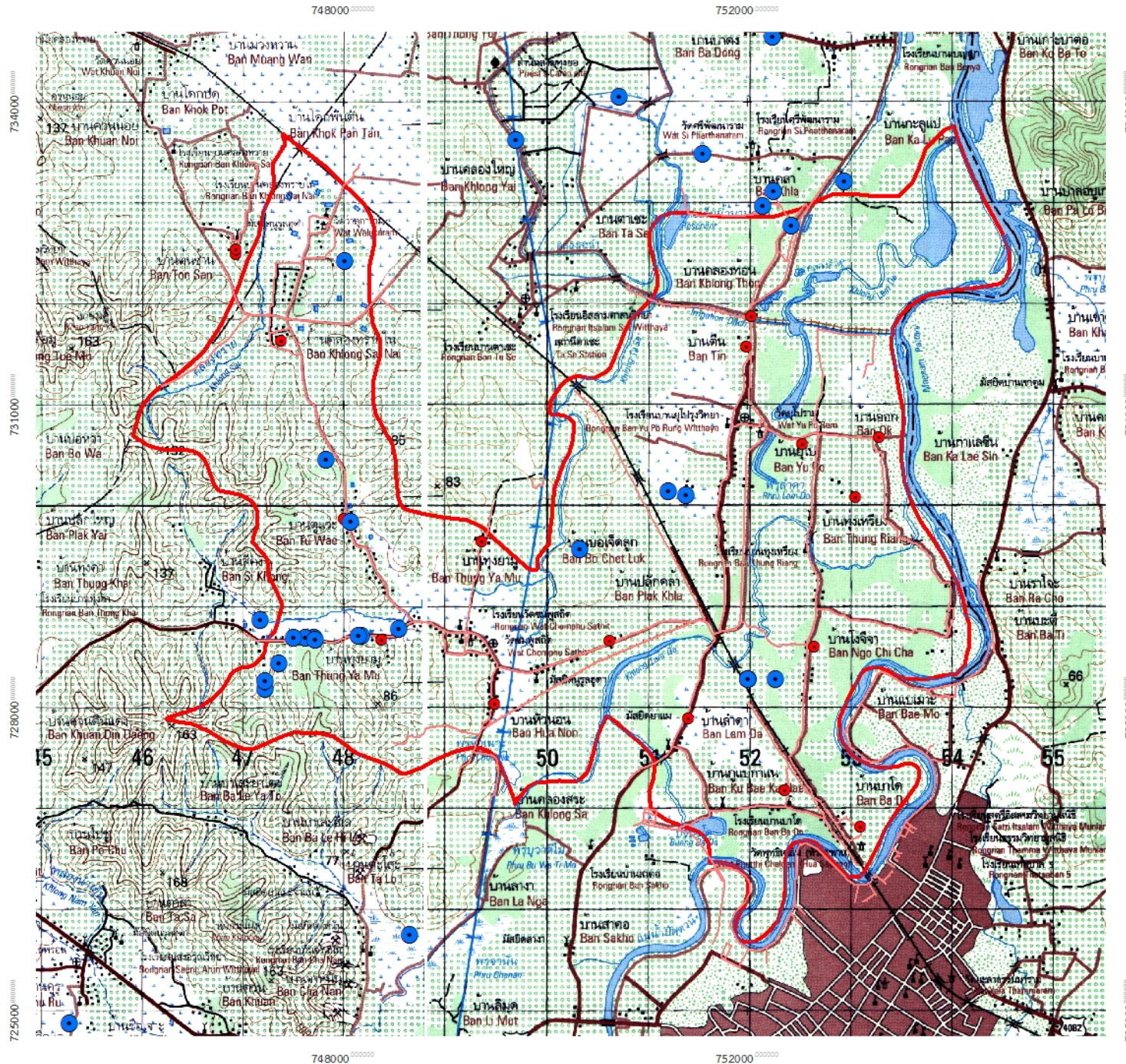
2) แก้ไขปัญหาเส้นทางลำเลียง

ข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การก่อสร้างเส้นทางให้เกิดความต่อเนื่อง

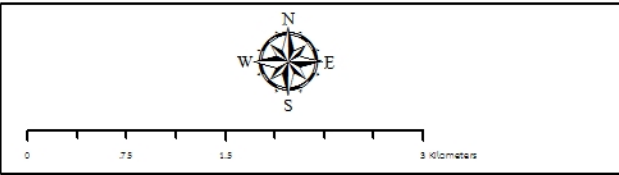
2.1.1) ก่อสร้างเส้นทางอีก 300 เมตร ต่อเนื่องจากงานของอปท.ที่ได้ทำไว้ 200 เมตร หมู่ที่ 3

แผนที่ที่ตั้งบ่อน้ำในไร่นาตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลยุโป
- แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

3) แก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน

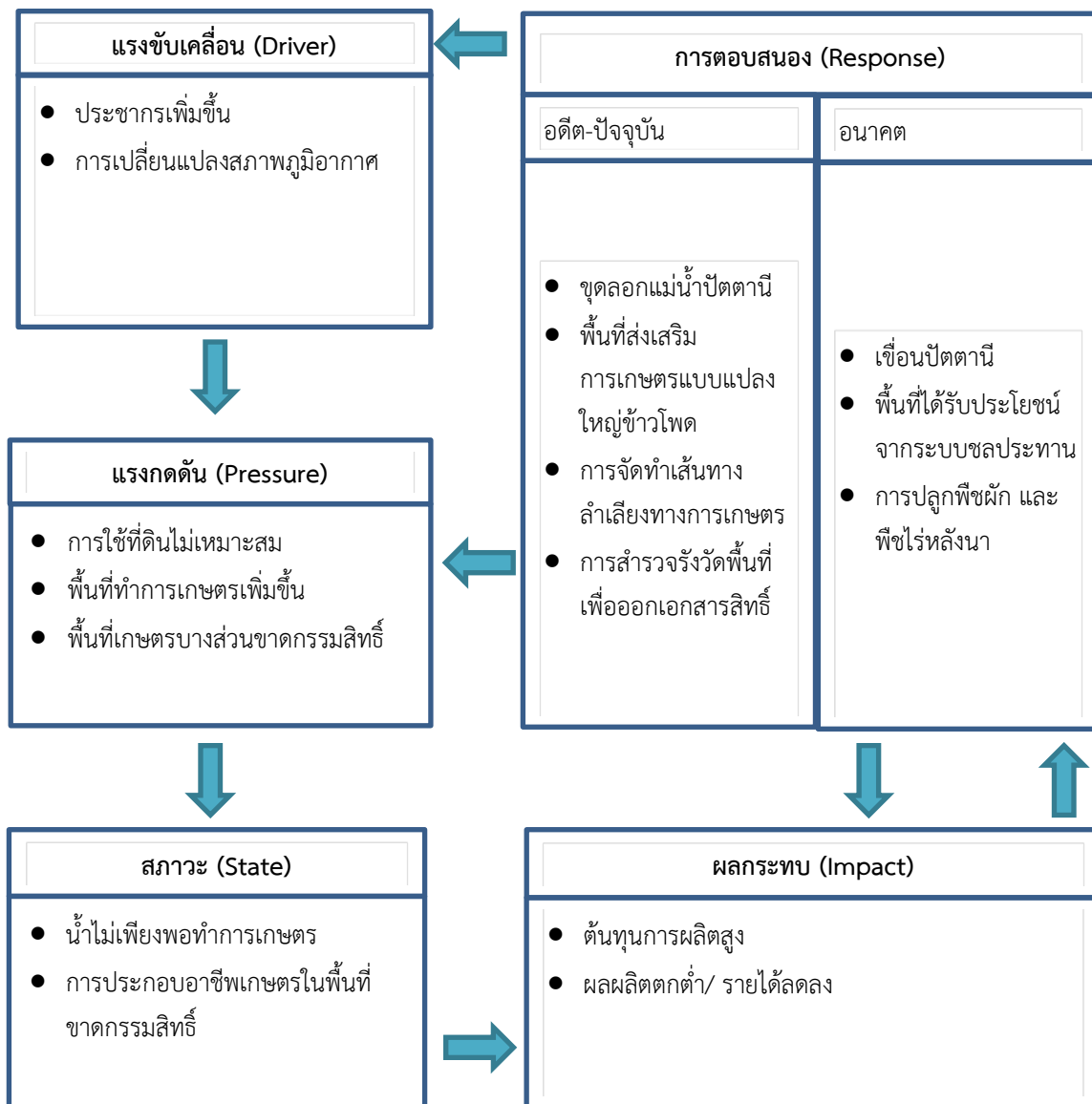
ข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) ต้องการออกเอกสารสิทธิ์จากปยท.เป็น นส.3ก. หมู่ที่ 3

3.2) ต้องการให้เดินรังวัดการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ยังตกหล่น หมู่ที่ 5

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 2 ประการ คือ
 - 1.1) ประชากรเพิ่มขึ้น
 - 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
 - 2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ
 - 2.1) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม
 - 2.2) พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น
 - 2.3) พื้นที่เกษตรบางส่วนขาดกรรมสิทธิ์
 - 3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 2 ประการ คือ
 - 3.1) น้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร
 - 3.2) การประกอบอาชีพเกษตรในพื้นที่ขาดกรรมสิทธิ์
 - 4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 2 ประการ คือ
 - 4.1) ต้นทุนการผลิตสูง
 - 4.2) ผลผลิตตกต่ำ/ รายได้ลดลง
 - 5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - พื้นที่ตอนอดีต-ปัจจุบัน
 - (1) ขุดลอกแม่น้ำปัตตานี
 - (2) พื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าวโพด
 - (3) การจัดทำเส้นทางลำเลียงทางการเกษตร
 - (4) การสำรวจรังวัดพื้นที่เพื่อออกเอกสารสิทธิ์
 - พื้นที่ลุ่มอดีต-ปัจจุบัน
 - (1) เขื่อนปัตตานี
 - (2) พื้นที่ได้รับประโยชน์จากระบบส่งน้ำชลประทาน
 - (3) การปลูกพืชผัก และพืชไร่หลังนา
 - อนาคต
 - (1) การจัดการปริมาณน้ำส่วนขาด และส่วนเกินในพื้นที่ตำบล
 - (2) ส่งเสริมการจัดการดินควบคู่กับการผลิตพืช
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ภาพที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี ประกอบด้วย ข้าวพันธุ์เสียดังพัทลุง และมะจามู ช่วงเวลาการเพาะปลูกคือ เดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคม

4.3.2 พื้นที่ดอน

- 1) ยางพารา ช่วงเวลาการไม่ได้รับผลผลิต คือ เดือนเมษายน
- 2) ทุเรียน ประกอบด้วย พันธุ์หมอนทอง และมุซันคิง ช่วงเวลาการจัดการและเก็บเกี่ยวผลผลิตคือ เดือนมกราคมถึงกันยายน
- 3) ข้าวโพด ช่วงเวลาการเพาะปลูกถึงเก็บเกี่ยว คือ เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวนาปี	ข้าวนาปี										ข้าวนาปี	
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ไม้ยืนต้น	ยางพารา				ยางพารา							
2. ไม้ผล		ทุเรียน										
3. พืชไร่		ข้าวโพด										

ภาพที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มี 9 ชุดดิน 1 หน่วยดินคล้าย และ 2 หน่วยเบ็ดเตล็ด โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลักหรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลยุโปอำเภอเมือง จังหวัดยะลา มี 6 ชนิด ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว ไม้ผล และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพัก, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA Bu-silA Kh-slB Lam-fsi-silA Lam-silA Ntn-clC Pto-slE Ro-silA Te-slB Ya-gclC Ya-gclD และ Ya-gclD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผน SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-slB Lam-fsi-silA Ro-silA และ Te-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) และความเสี่ยงจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA Lam-silA Ntn-clC Pto-slE Ya-gclC และ Ya-gclD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-sic1A Cyi-sic1A Ko-sclA Ra-sic1A Ta-sic1A และ SC

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA Kh-slB Lam-fsi-silA Lam-silA Ro-silA และ Te-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA Ntn-clC และ Pto-slE

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ya-gclC Ya-gclD และ SC

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-slB Lam-fsi-silA Lam-silA Ro-silA และ Te-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) และความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA และ Ntn-clC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) และความเสี่ยงจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA Pto-slE Ya-gclC Ya-gclD และ SC

ไม้ผล (เงาะ ทุเรียน มังคุด และลองกอง)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) และความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA Kh-slB Lam-fsi-silA Lam-silA Ntn-clC Pto-slE Ro-silA และ Te-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) และความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA Ya-gclC Ya-gclD และ SC

ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สารพิษ (z) และความเสี่ยงจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA Bu-silA Kh-slB Lam-fsi-silA Lam-silA Ntn-clC Ro-silA Te-slB Te-slB Ya-gclC และ Ya-gclD

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pto-slE

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสี่ยงจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน และ SC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	ไม้ผล	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
Ba-clA	S3z	N	S3o	N	N	S2snoz
Bu-silA	S3z	S3o	S2snzo	S3o	S3zo	S2snoz
Kh-slB	S3oz	S2snz	S2snz	S2snz	S3zo	S2snz
Lam-fsi-silA	S3oz	S2snz	S2snz	S2snz	S3z	S2snz
Lam-silA	S3oz	S3snz	S2snz	S2snz	S3z	S2snz
Ntn-clC	S3oz	S3snzr	S3z	S3z	S3z	S2snz
Pto-slE	S3ozr	S3e	S3z	N	S3ze	S3z
Ro-silA	S3oz	S2nz	S2snz	S2snz	S3z	S2nz
Te-slB	S3oz	S2snz	S2snz	S2snz	S3z	S2snz
Ya-gclC	S3oz	S3z	N	N	N	S2snz
Ya-gclD	S3oz	S3z	N	N	N	S2snze
SC	N	N	N	N	N	N
W						

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

t = อุณหภูมิ m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร w = ศักยภาพในการใช้เครื่องจักร
n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
f = ความเสียหายจากน้ำท่วม x = การมีเกลือมากเกินไป z = สารพิษ k = สภาวะการเขตกรรม

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก”

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุดแต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงานและนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินเป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้เขตการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลยุโป ใช้กรอบแผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2561-2565 เป็นแนวทางกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ทั้งนี้ในแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2565) ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศรวมทั้งแผนพัฒนา เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 6-1) เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนา	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)	ยุทธศาสตร์ที่ 2: การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5: การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประเด็นย่อยที่ 2.1: จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2: ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 4: อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
5	นโยบายและแผนบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ.2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2: ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4: ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
6	ยุทธศาสตร์ภาคใต้ (พ.ศ.2561)	ยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก ยุทธศาสตร์ที่ 5: อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6: พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน
7	ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ (พ.ศ. 2561-2565)	ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ายางพารา และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาฯ	รายละเอียด
8	ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2565)	ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการ การเกษตรและอุตสาหกรรมเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้
		ยุทธศาสตร์ที่ 2: การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม และท่องเที่ยวชายแดน
		ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของประชาชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: การระดมภาคีทุกภาคส่วนร่วมเสริมสร้างยะลาสันติสุขที่ยั่งยืน
9	แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2565)	ยุทธศาสตร์ที่ 5: ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ที่มา: 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ราชกิจจานุเบกษา, 2561
 2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560
 3. แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กรมพัฒนาที่ดิน, 2561
 4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2565) สำนักงานจังหวัดยะลา, 2560
 5. แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีตำบลยุโป (พ.ศ. 2561-2565) เทศบาลตำบลยุโป, 2561

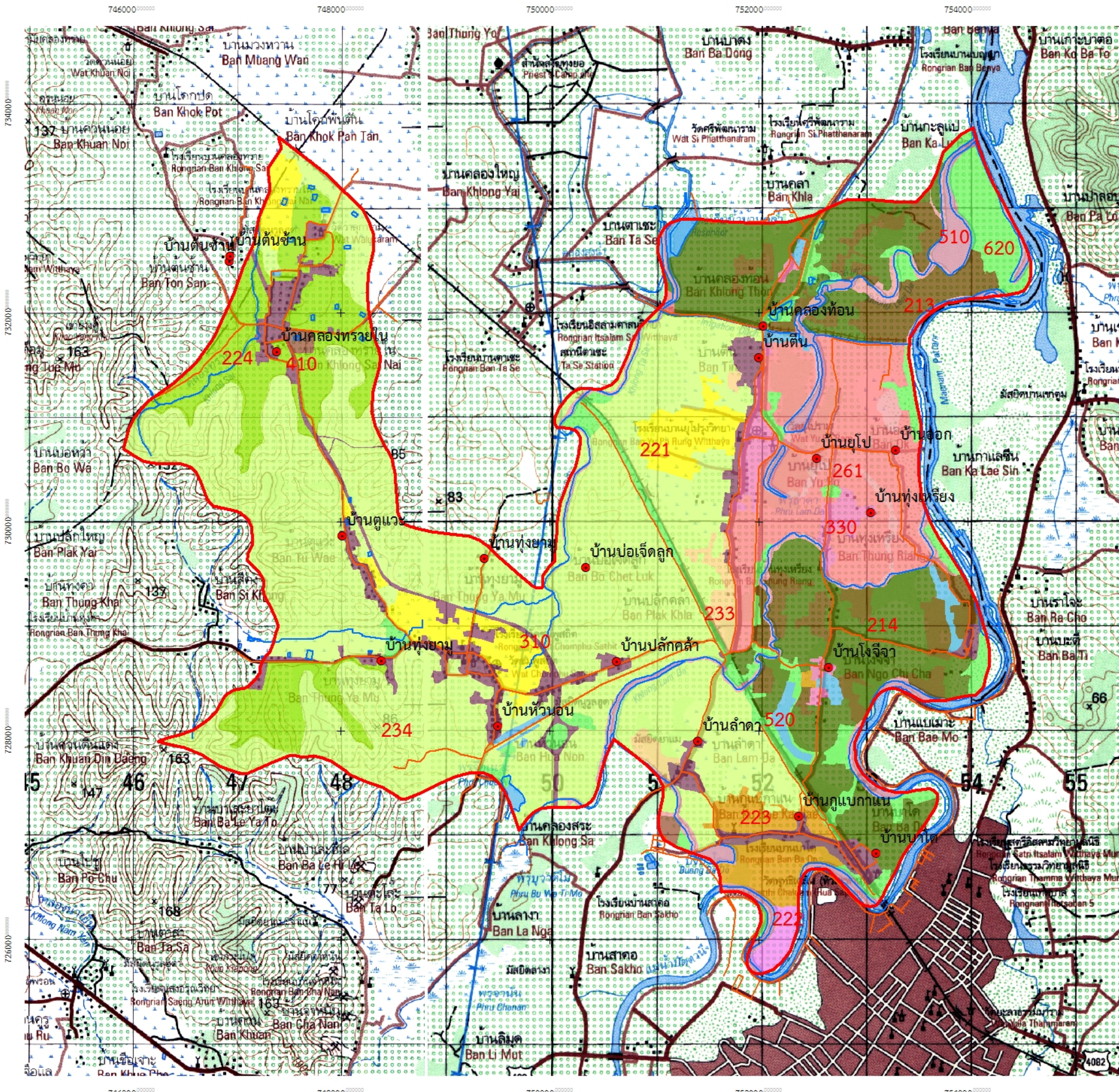
6.3 เขตการใช้ที่ดิน

การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เป็นผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเช่นมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางการกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบลนี้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ของจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่นสามปี รวมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ เขตการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และภาพที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ลำดับที่	หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
1		เขตเกษตรกรรม	16,949	80.33
		เขตปลูกข้าว	806	4.08
	211	เขตปลูกข้าวขั้นดี	806	4.08
		เขตปลูกพืชไร่	109	0.59
	222	เขตปลูกไม้ผลมีศักยภาพการผลิตสูง	109	0.59
		เขตปลูกไม้ผล	1,700	8.06
	213	เขตปลูกไม้ผลขั้นดี	1,053	4.99
	223	เขตปลูกไม้ผลมีศักยภาพการผลิตสูง	452	2.14
	233	เขตปลูกไม้ผลมีศักยภาพการผลิตต่ำ	195	0.92
		เขตปลูกไม้ยืนต้น	12,531	59.39
	214	เขตปลูกไม้ยืนต้นขั้นดี	2,450	11.61
	224	เขตปลูกไม้ยืนต้นมีศักยภาพการผลิตสูง	1,597	7.57
	234	เขตปลูกไม้ยืนต้นมีศักยภาพการผลิตต่ำ	8,484	40.21
		เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข	1,749	8.29
	261	เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข	1,749	8.29
2		เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,496	7.09
	310	เขตชุมชนเมือง	1,145	5.43
	330	เขตชุมชนภายใต้เงื่อนไข	351	1.66
3		เขตอุตสาหกรรม	63	0.30
	410	เขตอุตสาหกรรมโรงงาน	63	0.30
4		เขตแหล่งน้ำ	1,340	6.35
	510	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,067	5.06
	520	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	273	1.29
5		เขตเบ็ดเตล็ด	1,252	5.93
	620	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	1,252	5.93
		รวม	21,100	100.00

แผนที่แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

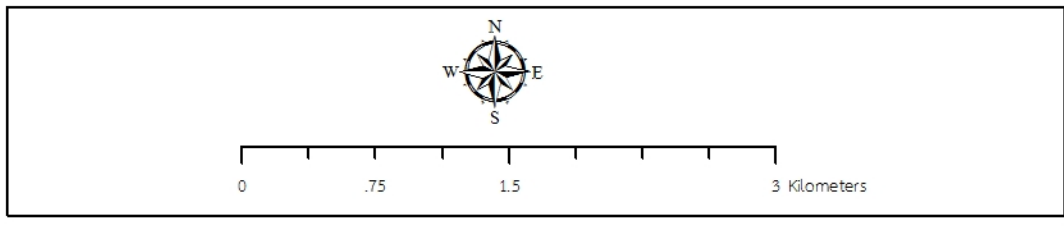

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- ที่ตั้งหมู่บ้าน
- ตำบลยุโป
- ถนน
- ทางน้ำ

หน่วยแผนที่ เขตการใช้ ไร่ ไร่ย่อย

หน่วยแผนที่	เขตการใช้	ไร่	ไร่ย่อย
221	เขตปลูกข้าวศักยภาพสูง	860	4.08
222	เขตปลูกพืชไร่ที่มีศักยภาพสูง	109	0.52
213	เขตปลูกไม้ผลชนิด	1,053	4.99
223	เขตปลูกไม้ผลศักยภาพสูง	452	2.14
233	เขตปลูกไม้ผลศักยภาพต่ำ	195	0.92
214	เขตปลูกไม้ยืนต้นชนิด	2,450	11.61
224	เขตปลูกไม้ยืนต้นศักยภาพสูง	1,597	7.57
234	เขตปลูกไม้ยืนต้นมีศักยภาพต่ำ	8,484	40.21
261	เขตเกษตรภายใต้เงื่อนไข	1,749	8.29
310	เขตชุมชนเมือง	1,145	5.43
330	เขตชุมชนภายใต้เงื่อนไข	351	1.66
410	เขตอุตสาหกรรมโรงงาน	60	0.31
510	เขตแหล่งน้ำธรรมชาติ	1,067	5.06
520	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	273	1.29
620	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสสิ่งแวดล้อม	1,252	5.93

ภาพที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1. เขตเกษตรกรรม กำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการเกษตรและทิศทางการพัฒนาพื้นที่นี้ สามารถแบ่งพื้นที่เขตการเกษตรเป็น 5 เขต คือ เขตปลูกข้าว เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข มีเนื้อที่ 16,949 ไร่ หรือร้อยละ 80.33 ของพื้นที่ตำบล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 เขตปลูกข้าว ประกอบด้วย เขตปลูกพืชข้าวชั้นดี (หน่วยแผนที่ 211) มีเนื้อที่ 860 ไร่ หรือร้อยละ 4.08 ของพื้นที่ตำบล

การจัดการดินในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน (คลอง D4) มีน้ำใช้เพื่อการปลูกข้าว พื้นที่ส่วนนี้ยังไม่เวนคืนจากภาครัฐ มีการปลูกข้าวใช้เวลาจนถึงเก็บเกี่ยวถึง 5 เดือน โดยประมาณ ได้รับการสนับสนุนให้ปลูกข้าวโดยกรมการข้าว ด้วยเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ส่งเสริม การปรับปรุงดินด้วยวัสดุปุ๋ยทางการเกษตร การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ หากมีบางส่วนที่เป็นพื้นที่นาร้างจะมีการส่งเสริมให้ปลูกข้าว รวมถึงการปลูกพืชหมุนเวียนภายหลังการปลูกข้าว

การจัดการที่ดินในอนาคต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงคุณภาพดิน ประกอบด้วย

การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมทรัพยากรน้ำ)

โครงการสนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

1.2 เขตปลูกพืชไร่ ประกอบด้วย เขตปลูกพืชไร่ที่มีศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 222) มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล พืชที่ปลูกคือ ข้าวโพดหวานเพื่อบริโภคฝักสด

การจัดการดินในปัจจุบัน พื้นที่ดำเนินการอยู่บริเวณริมแม่น้ำ มีโครงการพัฒนาโดยระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ซึ่งมีหลายหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรเข้าสนับสนุน ส่งเสริม ด้านพันธุ์พืช ตลาด การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต สถานีพัฒนาที่ดินยะลา มีกิจกรรมย่อย ด้านการปรับปรุงคุณภาพดินให้มีความเหมาะสมด้วยการส่งเสริมการใช้วัสดุปุ๋ยทางการเกษตร และแนะนำการใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงคุณภาพดิน ประกอบด้วย

การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด

การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน

การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ประกอบด้วย

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ไม่มี

1.3 เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 1,700 ไร่ หรือร้อยละ 8.06 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

เขตปลูกไม้ผลชั้นดี (หน่วยแผนที่ 213) มีเนื้อที่ 1,053 ไร่ หรือร้อยละ 4.99 ของพื้นที่

ตำบล

เขตปลูกไม้ผลที่มีศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 223) มีเนื้อที่ 452 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของ

พื้นที่ตำบล

เขตปลูกไม้ผลที่มีศักยภาพต่ำ (หน่วยแผนที่ 233) มีเนื้อที่ 195 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ของ

พื้นที่ตำบล

การจัดการดินในปัจจุบัน ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมให้ใช้วัสดุปุ๋ยเพื่อยกระดับความ
เป็นกรด-ด่างของดิน และแนะนำให้ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับการใช้วัสดุอินทรีย์ปรับปรุงดิน ส่วน
ใหญ่แล้ว พืชที่ผลิตเป็นมาก คือ ทุเรียนพันธ์ต่างๆ ที่ขณะนี้มียาราคาสูงตามความต้องการ

การจัดการที่ดินในอนาคต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงคุณภาพดิน ประกอบด้วย

การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์

การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

การบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย

การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ประกอบด้วย

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

โครงการก่อสร้างถนนผสมพารา (เทศบาลตำบลยูโป)

โครงการก่อสร้างถนนดินลูกรัง ผสมพาราซีเมนต์ (เทศบาลตำบลยูโป)

1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่รวม 12,531 ไร่ หรือร้อยละ 59.39 ของพื้นที่ตำบล

ประกอบด้วย

เขตปลูกไม้ยืนต้นชั้นดี (หน่วยแผนที่ 214) มีเนื้อที่ 2,450 ไร่ หรือร้อยละ 11.61 ของ

พื้นที่ตำบล

เขตปลูกไม้ยืนต้นที่มีศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 224) มีเนื้อที่ 1,597 ไร่ หรือร้อยละ 7.57

ของพื้นที่ตำบล

เขตปลูกไม้ยืนต้นที่มีศักยภาพต่ำ (หน่วยแผนที่ 234) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเนินเขา

ความลาดชันร้อยละ 0-35 มีเนื้อที่ 8,484 ไร่ หรือร้อยละ 40.21 ของพื้นที่ตำบล

การจัดการดินในปัจจุบัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์

การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ไม่มี

1.5 เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข มีเนื้อที่รวม 1,749 ไร่ หรือร้อยละ 8.29 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พื้นที่ปลูกข้าว เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาจะปลูกพืชสวนครัว ผักหมุนเวียนอยู่บ้างเป็นลำดับ รองลงมา บริเวณนี้เป็นส่วนดินที่ชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์ถูกต้อง แต่ปัจจุบันมีการเวนคืนพื้นที่ไปเป็นของหน่วยงานราชการ กรมชลประทาน สำรองพื้นที่เป็นแก้มลิงรองรับน้ำหลากหากต้องระบายจากเขื่อนบาง ลาง จะได้รับความเสียหายจากการท่วมขังของน้ำเป็นเวลานาน 3-5 วันต่อ 1 รอบ โดยจะเป็นอย่างนี้ ประมาณ 2-3 รอบแล้วแต่ปริมาณน้ำที่ต้องระบายหากเกินความจุของตัวเขื่อน

ข้อจำกัดด้านการใช้ที่ดิน เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้ จำกัดประเภท ต้องเป็นกลุ่มอายุ สั้น ล้มลุก หมุนเวียน ดังนั้นหากเกิดความเสียหายจากน้ำท่วมรอการระบาย จะเป็นความสูญเสียที่ไม่ได้รับการเยียวยาหรือบรรเทาใดๆ จากภาครัฐ

2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 เขตชุมชนเมือง (หน่วยแผนที่ 310) มีเนื้อที่ 1,145 ไร่ หรือร้อยละ 5.43 ของพื้นที่ตำบล ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน ที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจายมีสภาพการใช้ที่ดินรอบชุมชนเป็นสวนไม้ผล ผสมปะปนกับที่อยู่อาศัย ทำให้ระบบสาธารณูปโภคที่ท้องถิ่นต้องดูแลและจัดการค่อนข้างมีปัญหาทั้งด้าน ขยะ ถนนสัญจร น้ำและไฟฟ้าเป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของ ท้องถิ่น ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง ตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่น ทางองค์การ บริหารส่วนตำบลควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

2.2 เขตชุมชนภายใต้เงื่อนไข (หน่วยแผนที่ 330) มีเนื้อที่ 351 ไร่ หรือร้อยละ 1.66 ของพื้นที่ ตำบล

การจัดการดินในปัจจุบัน มีพื้นที่เป็นส่วนน้อยกระจายอยู่ทั่วไปไม่ค่อยเกาะกลุ่ม มีการ ปลูกผักหลังบ้านเป็นสวนครัว แต่โดยมากใช้อยู่อาศัย กลุ่มนี้ไม่ยินยอมจะย้ายออกไปจากพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากติดพื้นที่ที่ตนเกิดและโตมา และมักประสบปัญหาน้ำท่วมที่อยู่ออาศัยทุกปี

3. เขตอุตสาหกรรม จำแนกออกได้เป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมโรงงาน (หน่วยแผนที่ 410) มีเนื้อที่ 63 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

จำกัดการขยายตัวของเขตการใช้ที่ดินนี้ให้อยู่ในกรอบที่จำกัด อยู่ในปริมาณการขอ อนุญาตที่ควบคุมดูแลจากภาครัฐได้ และมีการจัดการที่ถูกต้องตามกฎหมาย

4. เขตแหล่งน้ำ เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของที่ดินสำหรับเขตแหล่งน้ำและทิศทางการพัฒนาพื้นที่นี้ สามารถแบ่งพื้นที่เขตการเกษตรเป็น 2 เขต มีเนื้อที่ 1,340 ไร่ หรือร้อยละ 6.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่

4.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (หน่วยแผนที่ 510) มีเนื้อที่ 1,067 ไร่ หรือร้อยละ 5.06 ของพื้นที่ตำบล เขตนี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอุปโภค บริโภคและเพื่อเกษตรกรรม พบว่าในเขตพื้นที่ มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำและลำห้วย บึง หนอง

การจัดการที่ดินในอนาคต

1. ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติมแต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

4.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (หน่วยแผนที่ 520) มีเนื้อที่ 273 ไร่ หรือร้อยละ 1.29 ของพื้นที่ตำบล เขตนี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ทางด้านอุปโภคและเพื่อเกษตรกรรม จากข้อมูลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2562-2564 พบว่าในเขตพื้นที่ มีแหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

1. เทศบาลตำบลควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาของเกษตรกรและประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยจัดทำรอบแผนการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

2. บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตพื้นที่เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ส่วนรวม

5. เขตเบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,252 ไร่ หรือร้อยละ 5.93 ของพื้นที่ตำบล จำแนกออกได้เป็น 1 ประเภท ได้แก่ ชุมชนควรให้ความสำคัญร่วมกับหน่วยงานทางราชการในการรักษาพื้นที่สีเขียวภายนอกพื้นที่ป่าไม้ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลายน้ำและเป็นพื้นที่ตามธรรมชาติที่มีไม้พุ่มและไม้ละเมาะขึ้นสลับกัน การคงสภาพปัจจุบันให้ได้มากที่สุด (หน่วยแผนที่ 620)

6.4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

การจัดการตามระบบการปลูกพืชตามเขตการใช้ที่ดินมีความจำเป็นดังที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 4.4 ระบบการปลูกพืช ตามความต้องการของชุมชนที่ต้องการโครงการสนับสนุนการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อให้การใช้ที่ดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจหรือ เลี้ยงสัตว์สำคัญมีประสิทธิภาพ ช่วงระยะเวลาที่เกิดความห่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือพักแปลง ฯลฯ จึงควรมีกิจกรรมเสริมการใช้ที่ดินและปรับปรุงดินควบคู่กัน ดังนี้ ภาพที่ 6-2

ชนิดพืช	เดือน													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
พื้นที่ราบลุ่ม														
1. ข้าวนาปี	ข้าวนาปี								วัสดุปรับปรุง	ข้าวนาปี				
พื้นที่ดอน														
1. ไม้ยืนต้น	ยางพารา		วัสดุปรับปรุง		ยางพารา									
2. ไม้ผล	ทุเรียน										วัสดุปรับปรุงดิน			
3. พืชไร่	วัสดุปรับปรุง		ข้าวโพด			วัสดุปรับปรุง								

ภาพที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

6.5 การจัดการความต้องการส่วนต่าง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและตำบลยุโปให้แก้ไขปัญหาธรรม 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกันน้ำ ลำเหมือง เป็นต้น (2) ขุดเจาะบ่อบาดาล (3) ก่อสร้างระบบส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (4) การจัดการพื้นที่เอกสารสิทธิ์ในการทำกิน นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 4 ประการได้

1) การบริหารจัดการน้ำ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งด้านการพัฒนา และซ่อมบำรุง เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือผ่านคณะกรรมการทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดเข้าสู่วาระการพิจารณา ประกอบด้วย

1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำ

1.1.1) ก่อสร้างฝายน้ำล้น บริเวณสะพานที่เส้นทางหมายเลข 418 หมู่ที่ 1

1.1.2) ก่อสร้างคลองไส้ไก่จากบริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาจากทิศตะวันออก

ไปทางตะวันตกที่คลองตาเซะ หมู่ที่ 3

1.1.3) ขุดเจาะบ่อบาดาล จำนวน 5 จุด หมู่ที่ 5

2) แก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน ประสานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินจังหวัดยะลา เพื่อ

2.1) ต้องการออกเอกสารสิทธิ์จากปยท.เป็น นส.3ก. หมู่ที่ 3

2.2) ต้องการให้เดินรังวัดการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ยังตกหล่น หมู่ที่ 5

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป ไปเสนอต่อเทศบาลตำบลยุโปเพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินยะลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ
- 3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกข้าว มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2) เขตปลูกพืชไร่ มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

- 2.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) เขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้
 - 3.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 3.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 3.1.2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 3.1.3) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 3.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 3.1.5) ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 3.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 3.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 3.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้
 - 4.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 4.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 4.1.2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 4.1.3) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 4.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 4.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 4.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 4.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 4.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5) เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้
 - 5.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 5.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

- 1) **เขตปลูกข้าว** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้
 - 1.1) โครงการกรมทรัพยากรน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมทรัพยากรน้ำ)
 - 1.2) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
- 2) **เขตปลูกพืชไร่** ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
- 3) **เขตปลูกไม้ผล** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้
 - 3.1) โครงการก่อสร้างถนนผสมพารา (เทศบาลตำบลยุโป)
 - 3.2) โครงการก่อสร้างถนนดินลูกรัง ผสมพาราซีเมนต์ (เทศบาลตำบลยุโป)
- 4) **เขตปลูกไม้ยืนต้น** ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
- 5) **เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข** ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1) โครงการก่อสร้างคูระบายน้ำ คสล (เทศบาลตำบลยุโป)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลยุโป เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ได้รวบรวมความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำ เส้นทางลำเลียง และกรรมสิทธิ์ที่ดิน รวม 3 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำใช้ทางการเกษตร

- 1) ก่อสร้างฝายน้ำล้น บริเวณสะพานที่เส้นทางหมายเลข 418 หมู่ที่ 1
- 2) ก่อสร้างคลองไส้ไก่จากบริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาจากทิศตะวันออกไปทางตะวันตกที่คลองตาเซะ หมู่ที่ 3
- 3) ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล จำนวน 5 จุด หมู่ที่ 5

7.5.2 ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง

- 1) ก่อสร้างเส้นทางอีก 300 เมตร ต่อเนื่องจากเส้นทางที่ อปท. ได้ทำไว้ หมู่ที่ 3

7.5.3 แก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน

- 1) ออกเอกสารสิทธิ์จาก ปยท. เป็น นส.3ก. หมู่ที่ 3
- 2) ออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ยังตกหล่น หมู่ที่ 5

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และปัญหาในพื้นที่ของเทศบาลตำบลยุโป กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลยุโปในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ ประการ คือ (1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงแล้ง (2) ปัญหาเส้นทางลำเลียง และ (3) ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการทำการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ตำบลโดยรวม เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

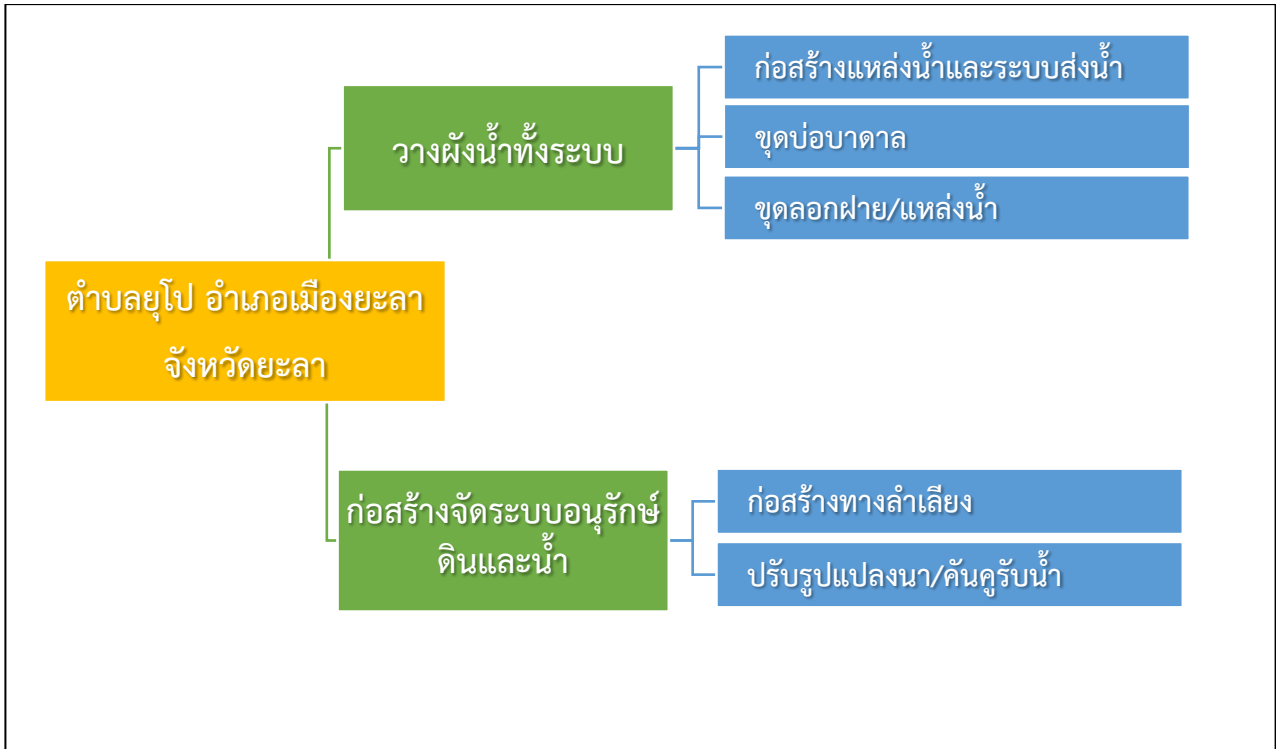
ในกรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ในการเกษตรในช่วงฤดูแล้งในพื้นที่ตำบลยุโป เนื่องจากพื้นที่บางส่วนอยู่นอกเขตชลประทาน และมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอสำหรับใช้เพื่อการเพาะปลูกในช่วงแล้ง ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และบางพื้นที่ต้องการขยายเส้นทางลำเลียงเพื่อความสะดวกในการลำเลียงผลผลิตจากพื้นที่ออกจำหน่าย ในส่วนของปัญหาความต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนน้ำ ทางลำเลียง และกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน สรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) **ก่อสร้างแหล่งน้ำ และจัดทำระบบส่งน้ำ** (2) **ก่อสร้างทางลำเลียงเพิ่มเติม และ** (3) **แก้ปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **การแก้ปัญหา ณ จุดใดจุดหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งตำบลยุโป**

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร และทางลำเลียงผลผลิตควรจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 3 ประการไว้ด้วยกัน จำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำ ขุดลอกแหล่งน้ำ สร้างทางลำเลียง การพัฒนาหรือฟื้นฟูพื้นที่ ควบคู่ไปกับการจัดการด้านดิน การปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมสำหรับการผลิตพืช ให้ผลผลิตสูงขึ้น สำหรับปัญหาการขาดบ่อน้ำ และปัญหาประการที่ 3 การแก้ปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน

จำเป็นต้องประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป ดังรายละเอียดในภาพที่ 7-1

ภาพที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และทางลำเลียงตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค. - ธ.ค. 2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล มีกิจกรรม ดังนี้ (1) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา และ (2) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

การดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยการก่อสร้างแหล่งน้ำและจัดทำระบบส่งน้ำในพื้นที่นาข้าวที่ระบบส่งน้ำเข้าไม่ถึง ให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวนาปีได้ตามปกติ ในส่วนของการขุดบ่อบาดาล ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ตำบลจำเป็นต้องประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อดำเนินการต่อไป

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลยุโป เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตปลูกข้าว เนื้อที่ 860 ไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	750 16,500 1,500
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 109 ไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300 8,250 750 4,250 75 7,300
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,700 ไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.5 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	750 2,850 8,500 150 85,000 71,200

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม (ต่อ) 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,700 ไร่ (ต่อ)	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	10,950
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 12,531 ไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 750 1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 2,850 1.3 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมต์ 17,000 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 300 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 53,400 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 10,950	
1.5 เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข เนื้อที่ 1,749 ไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 300	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	
1.1 เขตปลูกข้าว เนื้อที่ 860 ไร่	1.1.1) โครงการกรมทรัพยากรน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมทรัพยากรน้ำ) 1.1.2) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 109 ไร่	-
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,700 ไร่	1.3.1) โครงการก่อสร้างถนนผสมพารา (เทศบาลตำบลยุโป) 1.3.2) โครงการก่อสร้างถนนดินลูกรัง ผสมพาราซีเมนต์ (เทศบาลตำบลยุโป)
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 12,531 ไร่	-
1.5 เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข เนื้อที่ 1,749 ไร่	-
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,340 ไร่	2.1 1) โครงการก่อสร้างคูระบายน้ำ คสล. (เทศบาลตำบลยุโป)

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2564

เทศบาลตำบลยุโป, 2564

แผนการใช้ที่ดินตำบลอุโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลอุโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569			
เขตปลูกข้าว	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน															
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	250/ 500	750	750	750	750	750	3,750	พด.	
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.5	-	0.5	-	0.5	1.5	16,500	-	16,500	-	16,500	49,500	พด.	
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง คุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	100		100		100	300	1,500		1,500		1,500	4,500	พด.	
	1.4 การรณรงค์เฝ้าติดตาม และป้องกัน	ไร่	-	-	-	20	-	-	-	-	-	34,000	-	34,000	พด.	
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน															
	2.1 จัดระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	-	-	20	-	20	-	-	-	200,000	-	200,000	พด.	
เขตพืชไร่	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน															
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พด.	
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	1.25	8,250	8,250	8,250	8,250	8,250	41,250	พด.	
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง คุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.	
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	2.5	-	2.5	-	2.5	7.5	4,250	-	4,250	-	4,250	12,750	พด.	
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	5	-	5	-	5	15	75	-	75	-	75	225	พด.	
	2. การฟื้นฟูป้องกันการชะ ล้างพังทลายของดิน															
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	10,000	-	10,000	-	10,000	30,000	7,300		7,300		7,300	21,900	พด.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569			
เขตไม้ผล	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน															
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	250/ 500	750	750	750	750	750	3,750	พด.	
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,850	2,850	2,850	2,850	2,850	14,250	พด.	
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	5	-	5	-	5	15	8,500	-	8,500	-	8,500	25,500	พด.	
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	10	-	10	-	10	30	150	-	150	-	150	450	พด.	
	1.5 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.	
	2. การบริหารจัดการน้ำ															
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	บ่อ	4	-	5	-	5	14	71,200	-	89,000	-	89,000	249,200	พด.	
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน															
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการ อนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	10,950	10,950	10,950	10,950	10,950	54,750	พด.	
เขตไม้ยืนต้น	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน															
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	50/ 100	250/ 500	750	750	750	750	750	3,750	พด.	
	1.2 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,850	2,850	2,850	2,850	2,850	14,250	พด.	
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	10	-	10	-	10	30	17,000	-	17,000	-	17,000	51,000	พด.	
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	-	20	-	20	60	300	-	300	-	300	900	พด.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	3	-	5	-	5	13	53,400	-	89,000	-	89,000	231,400	พด.
	3 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	10,950	10,950	10,950	10,950	10,950	54,750	พด.
	3.2 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	25	-	20	-	45	-	250,000		200,000	-	450,000	พด.
เขตเกษตรกรรม ภายใต้เงื่อนไข	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน														
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ
ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินยะลา, 2564

คณะผู้จัดทำ

นายศรีศักดิ์	ธานี	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
นายณรงค์	ทองเหล่	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินยะลา
นายพรพรม	พรหมเดชะ	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
นายพิศุทธิ์	มิกาศ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
นางสาวสุนันทา	สะวะรัตน์	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นางสาวธัชพร	สังข์อ้น	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายสุชน	คชาทอง	นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ
นางสาวสุรีย์พร	นวลศรี	เศรษฐกรชำนาญการ